ХУШХАБАР: ПАХТАМИЗ 3.650.000 ТОННАГА ЕТДИ.

ДАСТЛАБКИ МАЖБУРИЯТ БАЖАРИЛДИ

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

12 йил чиқиши

№ 216 (3188).

3 ноябрь

ЧОРШАНБА

1965 йил

Баҳоси 3 тийин

МЕХАНИЗАЦИЯ ПАХТАЧИЛИК ИСТИҚБОЛИ

Ҳар йилгидек бу йил ҳам областимизда қишлоқ хўжалигини комплекс механизациялаштиришга катта эътибор берилди. 3 мингга яқин дала гвардиячилари звенолларга бошлиқ қилиб тайинланди. Улар қўл меҳнатини кескин камайтириш, дала ишларининг деярлик ҳаммасини техника ёрдами билан бажариш йўлида астойдил кураш олиб бордилар. Шунинг натижасида областимиз пахтакорлари республика бўйича биринчи бўлиб маррага етиб келдилар. Ҳаммадан ҳам қувонарлиси шу бўлдики, 140 минг тоннадан ортиқ «оқ олтин» «зангори кема»лар ёрдамида териб олинди.

Бу чинакам қаҳрамонлик. Механизациянинг ҳосияти, шарофати ана шундан яққол кўриниб турибди. Бизнинг колхозимиз аъзолари ҳам ер ҳайдаш, чигит экиш, ғўзани парвариш қилишдан тортиб, то пахтани йиғиб-теришгача бўлган асосий ишларни механизация ёрдамида бажарилишини таъминлашди, Гектаридан олинган ҳосил ҳам ҳар йилгидан кўра кўпроқ бўлди. Ҳозиргача минг гектар ернинг ҳар гектаридан мамлакатимизга 30,1 центнердан пахта етказиб бердик. Комплекс механизациялашган ва нарядсиз ишлаш йўлига кўчган звеноларда пахтадан айниқса мўл ҳосил етиштирилди. А. Туёқбоев, К. Рустамов, А. Абдуқодиров, И. Рустамов, Х. Мухтазов, Ж. Толипов каби механик-ҳайдовчилар мавсумда эл хирмонига 60—70 тоннадан пахта тўкдилар.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Валентин Тюпко раҳбарлик қилаётган звенолар эришган ютуқлар ҳаммамизни хурсанд қилди. Бу звеноларда чигит экишдан тортиб етиштирилган бутун ҳосилни йиғиб-териб олиш механизация воситаси билан бажарилди. План жуда қисқа вақт ичида ортиғи билан бажарилди. Социалистик мажбурият ҳисобига бир неча ўн тоннадан пахта топширилган бўлса ҳам ҳали ҳосил мўл, далада иш қизғин.

Колхозимиз деҳқонлари механизация пахтачиликнинг истиқболи эканлигини яхши тушунадилар. Улар ана шу энг тўғри йўлдан дадиллик билан борадилар.

Р. ОТАБОЕВА.

Янгийўлдаги Калинин номли колхознинг бригада бошлиғи, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

Сиз бу суратларда икки азамат йигитни кўриб турибсиз. Улар дала шунқорлари. Навбаҳорда яхши умид билан ерга мўл ҳосил уруғини қадашган. Ёз бўйи ўз агрегатлари рулини маҳкам ушлаб, ғўза қатор ораларига меҳр билан ишлов беришган. Ҳар туп ўсимликни кўз қорачўғидай сақлаб, серҳосил қилиб ўстириш учун пешона терини, юраклари қўрини тўкишган.

Пахта йиғим-терими даврида ҳам жавлон уришди. «Зангори кема»ларини моҳирлик билан бошқариб, хирмонга кундан-кунга барака кирита бошлашди. Техниканинг қадрига етган, унга ихлос қўйган шу азаматлар мавсумда 80—90 тоннадан пахта теришди.

Ўз касбларини севган пахтазор шунқорларига — Янгийўл районидаги (юқорида) «Интернационал» колхозининг механик-ҳайдовчиси **Ҳ. Абдуллаев,** Оққўрғон районидаги «Коммунизм» колхозининг механик-ҳайдовчиси **П. Ҳусанов** ўртоқларга балли.

А. Абалян фотолари.

ДЕҲҚОНЛАРИМИЗНИНГ СОБИТ ОДИМИ

Бутун мамлакат улкан арафа бўсағасида турибди. Яна бир неча кундан сўнг Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 48 йиллигини — инсоният тарихида янги даврни — капитализмнинг емирилиши ва коммунизмнинг қарор топиши даврини очиб берган буюк тарихий кунни байрам қиламиз. Ҳар бир совет кишиси бу улуғ айёмни меҳнатда, ижодда янги-янги зафарлар билан, муносиб туҳфалар билан кутиб олиш учун ғайрат ва ташаббус кўрсатиб ишламоқда. Ишчи, инженер-техник, колхозчи, олим ва адиб, бинокор ва мутахассис, ҳар бир касб эгаси янги зафарлар, ажойиб кўрсаткичларга эришганликлари билан эл-юртимизни мамнун этмоқдалар.

Октябрь байрами арафасида қишлоқ хўжалиги ходимлари эришган муваффақиятлар айниқса, қувончлидир. КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қарорларидан руҳланган, партия ва ҳукуматимизнинг доимий ғамхўрлиги ва ёрдамидан мамнун бўлаётган колхозчилар, совхоз ишчилари, қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари зафар кетидан зафар қучмоқдалар. Ўзбекистон пахтакорлари она-Ватанимизга 3 миллион 650 минг тонна «оқ олтин» етказиб бердилар. Бу — буюк жасорат ва қаҳрамонлик намунасидир. Пахта учун курашда пойтахт областининг меҳнаткашлари карвонбоши бўлдилар. Колхозчилар, совхоз ишчилари, айниқса азамат механизаторларимиз ҳар қандай қийинчиликларни, об-ҳаво инжиқликларини мардонавор енгиб, бу йил пахтадан юқори ҳосил етиштирдилар. Қишлоқ хўжалигини, айниқса пахтачиликни комплекс механизациялаш йўлида олиб бораётган кураш порлоқ самара бермоқда. Ўтган йилларга нисбатан бу йил йиллик план янада қисқа муддатда бажарилди. Ҳозиргача Ватан омборларига 344 минг тоннага яқин пахта етказиб берилди.

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қарорлари қишлоқ меҳнаткашлари активлигини бениҳоя ошириб юборди. Уларга янги куч, янги илҳом бахш этди. Планлаштиришдаги янги тартиб, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларига бўлган харид нархининг оширилиши, моддий манфаатдорликни кўтариш йўлида қилинган тадбирлар колхозчилар, совхоз ишчилари, механизаторлар ва барча деҳқонларимизнинг ижодий ташаббусларини бениҳоя ошириб, меҳнатда янги зафарларга руҳлантирди.

Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! Колхоз ва совхозлар экономикасини ривожлантириш ҳамда мустаҳкамлаш — бутун партиянинг, бутун халқнинг иши! Қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш соҳасида КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми ишлаб чиққан энг зарур чораларни амалга ошириш учун қунт билан курашингиз!

Деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларини етиштириш ҳамда давлатга сотиш планларини муваффақиятли бажарган қишлоқ хўжалик меҳнаткашларига шон ва шарафлар!

Пахтачиликда, сабзавотчилик ва чорвачиликда эришилган муваффақиятларимиз бизда қишлоқ хўжалигини янада юксак даражада ривожлантириш, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларини кўпроқ етиштириш учун катта имкониятлар борлигини кўрсатиб турибди. Илғор хўжаликлар далачилик ишларини пухта уюштириб, бутун мавсум давомида қилинадиган ишларни планли равишда олиб бориб, барча соҳада йил сайин яхши кўрсаткичларга эришмоқдалар. Бунинг натижасида ана шу хўжаликларда деҳқончилик маданияти ошмоқда, колхозчилар ва совхоз ишчиларининг моддий манфаатдорлиги юксалмоқда. Лекин баъзи хўжаликлар мавжуд имкониятлар ва резервлардан тўла фойдаланмаётирлар. Шунинг учун ҳам уларда деҳқончилик ва чорвачиликнинг кўпчилик соҳаларида яхши кўрсаткичларга эришилмаётир. Партия, совет, хўжалик ташкилотлари, колхоз ва совхоз раҳбарлари бу масалага алоҳида эътибор беришлари, ҳар бир колхоз ва совхознинг рентабелли ишлашига эришишлари, бунинг учун илғор хўжаликлар тажрибаларини, фан ва техника ютуқларини кенг жорий этишлари лозим.

Қишлоқ хўжалиги йили якунланмоқда. Колхоз ва совхозларда йил бўйи қилинган ишлар анализ қилиниб, келгуси йилнинг вазифалари белгиланмоқда. Келгуси йилнинг мўл ҳосили ва муваффақияти шу кечаю-кундуздаги ишимизга кўп жиҳатдан боғлиқдир. Шу нуқтаи назардан Ўрта Чирчиқ райони пахтакорлари ва механизаторларининг ҳамда Бўка районидаги 2-«Пискент» совхози ишчиларининг ташаббуси диққатга сазовордир. Охунбобоев номли колхоз ва 2-«Пискент» совхози пахта тайёрлаш планини муваффақиятли бажардилар. Улар шу кунларда даладаги ҳосилни йиғиштириб олиш билан бир қаторда, келгуси йилга пухта замин яратмоқдалар. Ҳосили йиғиштириб олинган ерлар юқори сифатли шудгор қилинмоқда. Улар белгилаган режалар ва тадбирлар шу жиҳатдан қимматлики, ҳар бир звенога ҳайдов тракторлари бириктириб берилди. Тракторчиларга ишнинг миқдорига қараб эмас, сифатига қараб ҳақ тўланади. Пахта терими давридаги тартиблар шудгорлаш вақтида ҳам сақлаб қолинади. Кузги-қишки ишларни қисқа муддатларда юқори сифатли ўтказиш юзасидан қимматли ва амалий таклифлар белгиланди.

Ўрта Чирчиқ районининг механизаторлари пахта теримини машиналаштиришда бу йил юксак кўрсаткичга эришдилар. Улар келгуси йилда деҳқончилик маданиятини юксалтириш, комплекс механизацияни кенг жорий этиш юзасидан бирмунча тадбирларни белгилаб, маслаҳатлашиб олдилар. Улар 25 ноябргача ҳамма ерда шудгорлашни тамомлашга аҳд қилдилар. Илғор хўжаликларининг прогрессив методлари, деҳқончиликни ривожлантириш соҳасида эришаётган тажрибалари ҳар бир колхоз ва совхозда кенг муҳокама қилиниши, бундан сўнгги ишларимизни, келгуси йил ҳосилига қуриладиган тадбирларни ана шулар намунасида ташкил этишимиз лозим. Район партия комитетлари, колхоз ва совхозларнинг партия ташкилотлари меҳнаткашларнинг ватанпарварлик ташаббусларини қўллаб-қувватлашлари ва кенг пропаганда қилишлари керак. Деҳқончилик ва чорвачилик ишларини, айниқса пахта етиштириш соҳасидаги ишларни комплекс механизациялаш — асосий вазифамиз, шарафли бурчимиз, барча партия, совет, хўжалик ташкилотлари, колхоз ва совхозларнинг бош йўли ва жанговар шиори бўлмоғи лозим.

КПСС Марказий Комитетининг Октябрь Чақириқларидан бениҳоя руҳланган қишлоқ меҳнаткашлари мамлакатимиздаги барча халқлар билан бирга ижодий меҳнат қилмоқдалар. Йилимизни ҳамма соҳаларда муваффақиятли якунлаш, пахта, сабзавот ва бошқа экинлар ҳосилини ҳеч нобуд қилмай тезроқ йиғиб-териб олиш — олдимизда турган асосий вазифадир. Қишлоқ меҳнаткашларининг бутун куч ва ғайрати, қалб ҳарорати март Пленуми қарорларини амалга оширишга, деҳқончилик ва чорвачиликда янги юксалишга эришишга, маҳсулотларни кўпроқ етиштиришга ва бу билан партиямизнинг тарихий XXIII съездини муносиб кутиб олишга қаратилмоғи лозим.

Колхозчилар, совхозларнинг ишчилари, қишлоқ хўжалик мутахассислари! Деҳқончилик ва чорвачилик маданиятини оширингиз, фан ютуқлари билан илғор тажрибани ишлаб чиқаришга тинмай жорий қилингиз!

ШУДГОРЛАШ ИЛҒОРЛАРИ

Область партия комитети ва область ижроия комитети районлар, колхозлар ва совхозларда октябрь ойининг олтинчи беш кунлигида шудгорлашнинг бориши якунларини кўриб чиқиб **қарор қиладилар.**

Область партия комитети ва область ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи **Ўрта Чирчиқ районига берилсин,** (район партия комитетининг секретари **Мираҳмедов,** район ижроия комитетининг раиси **Назаров,** район қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши бошқармасининг бошлиғи **Ортиқхўжаев,** район комсомол комитетининг секретари **Муталов,** «Узсельхозтехника»нинг район бўлими бошлиғи **Малик-Карамян** ўртоқлар). Бу район ўтган беш кунликда шудгорлашда 9,30 процент ўсишга эришиб, умумий шудгорлаш планини юқори сифат билан 15,60 процент бажарилишини таъминлаган.

Шудгорлашда Оржоникидзе райони колхоз ва совхозларининг яхши ишлаганлиги қайд қилиб ўтилсин.

Область партия комитети ва область ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи Калинин районидаги **«Тошкент» совхозига берилсин.** (директори **Ҳайдаров,** партия ташкилотининг секретари **Худойбердиев,** ишчилар комитетининг раиси **Енгаличев,** комсомол ташкилотининг секретари **Авезов,** бош агроном **Турсунов,** бош инженер **Петров** ўртоқлар). Бу совхоз ўтган беш кунликда 20,53 процент ўсишга эришган. Умумий шудгорлаш планини юқори сифат билан 115,84 процент бажарилишини таъминлаган.

Бўка районидаги 1-«Пискент» совхозининг шудгорлаш ишини яхши ташкил этганлиги қайд қилиб ўтилсин.

Область партия комитети ва область ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи Калинин районидаги **Оржоникидзе колхозига берилсин,** (раиси **Жўраев,** партия ташкилотининг секретари **Раҳимжонов,** бош агроном **Юсупов,** бош инженер **Бойбибоев** ўртоқлар). Бу колхоз ўтган беш кунликда 48,93 процент ўсишни таъминлаб, умумий шудгорлаш планини юқори сифатли қилиб 80,85 процент бажарилишини таъминлаган.

Оққўрғон районидаги «Коммунизм» ва Ўрта Чирчиқдаги «Ленин йўли» колхозларида шудгорлаш иши яхши ташкил этилганлиги қайд қилинсин.

ТОЖИКИСТОНЛИКЛАРНИНГ УЛКАН ҒАЛАБАСИ

КПСС Марказий Комитети март Пленумининг қарорларидан руҳланган Тожикистон қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари пахта тайёрлаш давлат планини ўтган йилдагидан анча барвақт бажардилар. Республика колхоз ва совхозлари 2 ноябргача 545,1 минг тонна «оқ олтин» сотдилар, бу эса ўтган йилнинг шу вақтидагидан 145 минг тонна кўпдир.

Тожик пахтакорлари бу йил пахтадан энг юқори ҳосил олдилар ва унинг сифати аъло даражада бўлди. Ҳозиргача гектар бошига ўрта ҳисобда 24 центнер пахта териб олинди. Ҳосилнинг 95 проценти биринчи сортлар билан, шу жумладан 99,2 проценти ингичка толали сортлар билан сотилди.

1965 йил қишлоқ хўжалик маданиятини янада ошириш, комплекс механизацияни жорий этиш ва химиялаштириш йили бўлиб қолди. Колхоз ва совхозларда 465 та комплекс механизация бригадаси ташкил этилган. Пахтанинг 82 минг тоннасидан ортиғи машинада териб олинди.

Республиканинг колхоз ва совхозлари қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ҳам муваффақиятларга эришдилар. Қоракўл тери, жун, пилла, дон ва полиз экинлари, узум сотиш планлари бажарилди.

Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари Улуғ Октябрнинг 48 йиллиги ва КПСС нинг XXIII съездини муносиб кутиб олиш учун мусобақани қизитиб, давлатга қўшимча равишда камида ўттиз минг тонна пахта сотиш, чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш топшириғини бажариш, чорва қишловини яхши ўтказиш мажбуриятини олдилар. Республика колхоз ва совхозлари янги қишлоқ хўжалик йилига тайёргарлик ишларини бошлаб юбордилар, ерларни шудгор қилиб қўймоқдалар ва бошқа кузги-қишки ишларни бажармоқдалар.

ТЎЙ МУБОРАК

Рудакий ватани шонинг
муборак,
Шонига яраша тўйинг муборак.
Ўзбеклар қутлайди сени жон
дилдан
Мадҳингга яраша куйинг
муборак.
Улкан пахтакорсан — азали
касбинг
Шоир мисрасидай равон —
беғубор.
Навоий юртидан йўллаймиз
салом
Сизга қадрдонлар, бўлинг
байроқдор.

Севинч, қувончларни кўрамиз
баҳам,
Майлига тўйингда бўлайлик
мезбон.
Еримизерингга туташдир
билсанг,
Бир ерга қўноқдир иккала
карвон.
Карвонлар, карвонлар олтин
карвонлар —
Сени Тожикистон кўз-кўз
қилади.
Ўзбек — пахтасидек сенинг
дурингни
Бебаҳо қадрлаб —ноёб билади.

Маннон ҒАНИ.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 2 НОЯБРГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Бир кунда	Мавсум бошидан бери
Оржоникидзе	0,28	123,56
Оққўрғон	0,18	114,97
Ўрта Чирчиқ	0,19	114,15
Юқори Чирчиқ	0,33	112,60
Калинин	0,31	111,27
Бўка	0,18	109,17
Янгийўл	0,51	106,64
Бекобод	0,28	102,33
Область бўйича:	0,27	110,79

ВЕТЕРАНЛАРНИНГ ҚИЗҒИН ТАБРИГИ

Биз, шахсий пенсионерлар, Улуғ Октябрь социалистик революцияси ветеранлари жуда буюк ғалаба — пахта тайёрлаш йиллик планининг республикада муддатидан илгари бажарилганлиги муносабати билан Ўзбекистон пахтакорларини чин юрагимиздан қизғин муборакбод қиламиз.

Биз, кекса большевиклар, қаттиқ ишонамизки, Ўзбекистон меҳнаткашлари улуғ Совет Ватанимиз олдида олган юксак социалистик мажбуриятларини ҳам шараф билан адо этадилар.

Ф. Н. Желтиков — 1917 йилдан КПСС аъзоси, Ш. Азимов, К. Маъзумов, С. Тошхўжаев, Р. Шермуҳамедов — 1918 йилдан КПСС аъзолари, Г. Е. Нагаев, А. Нуруллин, М. Тўраев, Н. Хўжаев — 1919 йилдан КПСС аъзолари, А. Абдураҳмонов, Р. Усмонов — 1920 йилдан КПСС аъзолари, Х. Салимов — 1924 йилдан КПСС аъзоси, Х. Раҳматуллаев — 1925 йилдан КПСС аъзоси, И. Ҳошимхўжаев — 1926 йилдан КПСС аъзоси ва бошқа ветеранлар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДА РАЙОН (ШАҲАР) ХАЛҚ СУДЛАРИНИНГ ХАЛҚ СУДЬЯЛАРИНИ САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР даги район (шаҳар) халқ судлари халқ судьяларининг ваколатлари 1965 йил декабрь ойида тугаётганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР да район (шаҳар) халқ судларининг халқ судьяларини сайлаш 1965 йил 19 декабрь якшанба кунига белгилансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1965 йил 2 ноябрь.
Тошкент шаҳри.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Олий Совети Президиумидан

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва СССР Олий Совети Президиуми чуқур қайғу билан маълум қиладиларки, КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Идеология комиссиясининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети Маданият бўлимининг мудири, СССР Олий Советининг депутати ўртоқ **Дмитрий Алексеевич Поликарпов** 1965 йил 1 ноябрда вафот этди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ — **СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ**

БРЕСТ ҚАЛЪАСИНИНГ СЎНМАС ЖАСОРАТИ

Совет халқи, деди К. Т. Мазуров, бу йил фашистлар Германияси устидан қозонилган тарихий ғалабанинг 20 йиллигини тантанали вазиятда нишонлади. Брест қалъаси мудофааси Улуғ Ватан урушининг қаҳрамонона йилномасига шонли саҳифа бўлиб кирди. Брест қалъасининг ҳимоячилари кишиларимизнинг чексиз сабот-матонати ва чидамини, Совет Ватанига чексиз садоқатини бутун дунёга намойиш қилдилар. Брест қалъаси совет халқи мардлиги ва сўнмас шон-шуҳратининг тимсоли, солдатларимизнинг ҳарбий қасамга садоқати рамзи бўлиб қолди.

Ўртоқ Мазуров КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети номидан тантанали йиғилиш қатнашчиларини, Брест аҳолисини, Брест гарнизонининг жангчиларини ва чегарачиларини, Белоруссиянинг барча меҳнаткашлари ва Белоруссия ҳарбий округининг жангчиларини қаҳрамон Брест қалъасига Ленин ордени ҳамда «Олтин Юлдуз» медалини топшириш байрами билан қизғин табриклайди.

Сўнгра, нотиқ Улуғ Ватан урушининг даҳшатли кунлари тўғрисида гапиради. Ўртоқ Мазуров айтадики, фашист қўшинларининг «марказ» деб аталган энг кучли гуруҳи Белоруссия томонига ташланган эди. Бу гуруҳ составида 50 дивизия бор эди. Гитлерчилар фашист каллакесарларнинг энг сара. дивизияларини Брест гарнизонига қарши юбордилар. Фюрерга шахсан содиқ бўлиш ва гўё ўз зиммаларига юкланган алоҳида вазифани ҳис этиш руҳи ана шу фашист каллакесарлар онгига ваҳшиёна тарзда сингдирилган эди. Жасур гарнизон жангчилари худди шу ерда, Ватанимиз дарвозаси ёнига душманни ўз қўшинларининг йирик кучларини сақлаб туришга мажбур этдилар. Тамомила қуршов шароитида олиб борилган ва кучлар тенг бўлмаган бу жанг бир ойдан ортиқ давом этди. Қаҳрамон қилъа ҳимоячиларидан озгина киши омон қолди. Улар ҳалок бўлган ўртоқларининг кўрсатган қаҳрамонлиги тўғрисида авлодларга ҳикоя қилиб бермоқ учун уруш ўти ва жуда оғир машаққатлар гирдобини босиб ўтдилар.

Брест қалъаси жангчилари ва командирларининг мардлиги социалистик ватанпарварликнинг улуғ идеялари билан суғорилган эди. Қалъа ҳимоячилари Ленин партиясига, ўзларининг социалистик Ватанига садоқатни муқаддас бир нарса деб билиб, энг оғир синовларда намойиш қилдилар. Коммунистлар қалъа мудофаасининг жон-юраги, унинг жанговар ядроси бўлдилар.

Коммунистларнинг жанговар маҳорати, енгилмас мардлиги ва сабот-матонати қалъани ҳимоя қилган барча кишиларнинг қалбига янги куч ва душманни тор-мор келтиришга қатъий ишонч бағишлади. Комсомоллар коммунистлардан ўрнак олдилар. Тинч даврда ўсган ва урушнинг оғир синовларини бошидан кечирмаган ёшларимиз Брест қалъасини ҳимоя қилган ва ҳозирги кунда яшаб, меҳнат қилаётган кишиларнинг бахт-саодати учун ўз жонларини фидо қилган ёшлар қандай кишилар бўлганлигини билишлари ва эсда тутишлари керак. Ўз эрлари—Совет Армиясининг жангчилари билан биргаликда қалъани ҳимоя қилган хотин-қизлар ҳужумга ўтдилар, ярадорларни қутқазиб қолдилар, жангчиларни ўқ-дори, озиқ-овқат билан таъминлаб турдилар. Ҳатто, болалар ҳам мардликда ўз оталари ва оналаридан, акалари ва опаларидан қолишмадилар.

Қалъа ҳимоячилари билан бир қаторда чегара заставалари, мустаҳкамланган районларнинг жангчилари, чегара бўйлаб жойлашган қисмлар ва бўлинмаларнинг жангчилари ҳам зўр жасорат билан мардона жанг қилдилар. Қалъа ҳимоячиларининг номлари каби уларнинг номлари ҳам халқ қаҳрамонлиги йилномасига абадий ёзилиб қолади.

Кўп йиллар ўтар, деди ўртоқ Мазуров, аммо, мард қалъа ҳимоячилари кўрсатган буюк қаҳрамонлик халқнинг хотирасидан ҳеч қачон кўтарилмайди. Ўртоқ Мазуров айтдики Брест қалъаси мудофааси Улуғ Ватан уруши тарихида фақат бир эпизод бўлган эди, аммо, кўп миллатли мамлакатимиз халқларининг бузилмас дўстлиги, жипслиги ва бирлиги бу ерда жуда яққол намоён бўлди. Қалъанинг қаҳрамонлари орасида руслар ва белоруслар, украинлар ва грузинлар, қозоқлар ва арманлар, молдаванлар ва ўзбеклар, озарбайжонлар, мордвинлар ва татарлар, хуллас Совет Иттифоқида яшовчи 30 дан ортиқ миллат вакиллари бор эди. Гитлерчи стратегларнинг мўлжалларига хилоф суратда, халқларимизнинг бузилмас дўстлиги душманнинг тор-мор келтирилишини таъминлаган ҳал қилувчи омилларнинг бири бўлди. Мақсадларнинг бирлиги туфайли, марксизм-ленинизм идеялари туфайли тош-метиндек мустаҳкам қардошларча дўстлигимиз социалистик лагерь мустаҳкамлиги ва енгилмаслигининг гарови, ҳар бир социализм мамлакати ва умуман бутун социализм хавфсизлигининг гарантиясидир. Ҳозирги пайтда социалистик мамлакатлар халқларининг бирлиги гўё мустаҳкам эмас, деб шунга умид боғлаб, империалистик агрессия планларини тузаётган кишилар буни равшан тушуниб олишлари керак эди.

Нотиқ совет кишилари кўрсатган оммавий қаҳрамонликни эслатиб ўтади. Агрессорлар ҳеч қачон бундай қаҳрамонликка дуч келмаган эди. Қаҳрамон шаҳарлар — Москва, Ленинград, Волгоград, Киев, Одесса ва Севастополь, шунингдек мамлакатимиздаги бошқа кўп шаҳарлар мудофаасининг қаҳрамонлик эпопеяси инсониятнинг хотирасида абадий сақланиб қолди. Фронт жангчилар ва партизанлари каби Брест қалъасининг ҳимоячилари ҳам фашист галаларнинг муқаррар тор-мор қилинишига астойдил ишонган эдилар.

(Охири иккинчи бетда).

БРЕСТ ҚАЛЪАСИНИНГ СЎНМАС ЖАСОРАТИ

(Боши биринчи бетда).

Сўнгра, К. Т. Мазуров совет кишиларининг урушдан кейинги даврдаги қаҳрамонона меҳнати тўғрисида, етти йиллик йилларида эришилган муваффақиятлар ҳақида гапиради.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси мамлакатимизда — коммунистик жамият қуриш йўлини изчиллик билан амалга оширмоқда. Коммунистик партия Совет давлатининг сиёсий, ижтимоий ва иқтисодий ҳаётига раҳбарлик қилиш методлари ва услубини такомиллаштириш соҳасида катта иш қилмоқда.

Совет Иттифоқи ленинча ташқи сиёсатни амалга ошириб, тинчлик ва тараққиёт кучларининг доим олдинги сафларида бормоқда, агрессорларнинг кирдикорларини ҳамиша фош қилиб барбод этиб келмоқда, дейди ўртоқ Мазуров. Нотиқ айтадики, урушдан кейинги йилларда мамлакатимизнинг иқтисодий қудрати ва мудофаа қуввати мислсиз ўсди. Халқаро майдонда кучлар нисбати ҳам империализм зарарига қатъиян ўзгарди. Аммо, ҳарбий авантюраларнинг ишқибозлари бўлган империалистлар иккинчи жаҳон урушининг сабоқларидан тегишли хулосаларни чиқариб олмаганликларини кўриб турибмиз. АҚШнинг реакцион доиралари Германиянинг ғарбий қисмида жойлашган милитарист кучларни сақлаб қолиш ва кучайтириш учун қўлларидан келган ҳамма чораларни кўрдилар. Ҳозирги вақтда Германия Федератив Республикаси Европада реакция ва ҳарбий хавф-хатарларнинг асосий маркази, Америка империализмининг асосий иттифоқчиси бўлиб майдонга чиқмоқда.

Совет ҳукумати ва Варшава шартномасида қатнашувчи мамлакатларнинг ҳукуматлари мудофаа ташкилотимиздаги бирлашган қуролли кучларнинг жанговар тайёргарлиги ва хушёрлигини янада юксак даражага кўтаришга якдиллик билан аҳд қилдилар.

АҚШнинг қаҳрамон Вьетнам халқига қарши тобора авж олаётган ваҳшиёна агрессияси натижасида бутун дунёда ғоят жиддий, жуда хатарли оқибатларга сабаб бўладиган аҳвол рўй берди. Бизнинг Ватанимиз ва бошқа қардош социалистик мамлакатлар ўзларининг интернационал бурчини бажариб, Америка агрессиясини даф қилмоқ учун қаҳрамон Вьетнам халқига зарур ҳарбий ва моддий ёрдам кўрсатиб келмоқдалар.

К. Т. Мазуров нутқининг охирида бундай деди: империалистларнинг агрессив ҳаракатлари биздан хушёрликни оширишни, Совет Иттифоқининг мудофаа қувватини кучайтиришга жуда катта эътибор беришни, социалистик мамлакатларнинг ва жаҳон коммунистик ҳаракатининг бирлигини мустаҳкамлаш йўлида янада зўр ғайрат билан ишлашни талаб этади.

Бизнинг партиямиз, бутун совет халқи ҳозирги вақтда КПССнинг навбатдаги XXIII съездини муносиб кутиб олиш учун зўр ғайрат билан тайёрланмоқда. Саноат корхоналарида, қурилишларда, колхоз ва совхозларда халқ хўжалик планларини муддатидан илгари бажариш, маҳсулотнинг сифатини яхшилаш, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг иқтисодий самараларини ошириш учун мусобақа авж олиб кетди. Брест шаҳри ва бутун Белоруссия меҳнаткашларининг бу мусобақага ҳамда коммунистик қурилиш планларини амалга ошириш ишига муносиб ҳисса қўшажакларига шак-шубҳа йўқ.

К. Т. Мазуров, мен КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг қаҳрамон Брест қалъасига Ленин ордени ҳамда «Олтин юлдуз» медали топшириш тўғрисидаги кўрсатмасини зўр мамнуният билан бажараман, деди. К. Т. Мазуров шу ерда ҳозир бўлган кишиларни қаҳрамон Брест қалъасига ҳукуматнинг юксак мукофоти топширилиши билан яна бир марта қизғин табриклайди, Брест мудофаасининг ҳозир ҳаёт бўлган қатнашчиларига, Улуғ Ватан урушининг ветеранларига, Брест меҳнаткашларига сиҳат-саломатлик ва ижодий меҳнатда янгидан-янги муваффақиятлар тилайди. Брест гарнизони ва бутун Белоруссия ҳарбий округи жангчиларининг Брест қалъаси ҳимоячилари абадий барҳаёт гарнизони жанговар шон-шуҳратининг муносиб ворислари бўлишини истайди.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

«Ангрен ГРЭСстрой» бинокорлари ажойиб муваффақиятни қўлга киритдилар. Улар станция территориясида 8-градирня қурилишини муддатидан олдин тугалладилар. Азамат қурувчилар бу улкан иншоотни бунёд этиш учун 6 минг кубометрга яқин йиғма темир-бетон буюмларини монтаж қилдилар. 100 минг квадрат метрдан зиёд шифер ёпилди. Градирнянинг дастлаб биринчи яруси, сўнг эса иккинчи яруси қўлдан чиқди.

Градирня қурилишида ҳамма зўр ғайрат билан меҳнат қилди. Монтажчилар Т. Фасхутдинов, А. Аҳмадулин, О. Киржаева, изоляторлар Қ. Пўлатов, Н. Боймаматов, дурадгорлардан Ф. Копцев ўртоқлар айниқса катта жасорат кўрсатишди. Улар ўз участкаларида смена топшириқларини доимо ортиғи билан адо этиб келдилар. Шундай пешқадамлар ғайрати билан градирня барвақт ишга туширилди.

М. ДОКТОРОВ.
П. САЛЬНИКОВ.

Маъмура Муҳамадалиева заводга ишга келганига кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин тиришқоқ ва абжир қиз қисқа вақт ичида ўз ҳунарини пухта эгаллаб олди. Токарлик станогини яхши бошқаряпти. Агрегатни ҳар доим тоза сақлайди. Шунинг учун ҳам корхона илғорлари сафидан муносиб ўрин олди. Эндиликда унга Тошкент автомобиль машинасозлиги заводи коллективининг ҳурмати баланд. Шу кунларда Улуғ Октябрь байрами вахтасида туриб ишлаётган Маъмура нормани бир ярим бараварга етказиб адо этмоқда. Суратда: Маъмура Муҳамадалиева иш устида.

А. Тўраев фотоси.

Бинокорлик материаллари саноати ходимлари! Бинокорлик материаллари, буюм ва конструкциялар ишлаб чиқаришни кўпайтирингиз, сифатини оширингиз!

(КПСС МК Октябрь Чақириқларидан).

БЎСТОНЛИҚ НЕЪМАТИ

Бўстонлиқ — ўз номи билан бўстон. Унинг гўзал табиатини, сўлим тоғ воҳалари гаштини мақтайверсанг таърифга сиғмайди.

13-«Бўстонлиқ» совхози ана шу тоғлиқ зонага жойлашган хўжаликларнинг бири. Совхоз кичик, қолоқ хўжаликлар базасида вужудга келди. Ўшандан буён орадан саккиз йил вақт ўтди. Янги хўжалик ўзини тиклаб олди. Қолоқликдан чиқиб рентабел хўжаликка айланди.

Совхоз ҳаётида рўй берган кейинги йиллардаги салмоқли ўзгаришлар ўз-ўзидан бўлгани йўқ. Катта самарали ишлар қилинди. Хусусан, совхоз дирекцияси ва партия ташкилоти одамлар билан ишлашни тўғри йўлга қўйдилар, кишиларга чинакамига ғамхўрлик қилдилар. Бу ишнинг оқибати қувонарли бўлди. Ишчилар ўртасида меҳнатга иштиёқ, жамоатчилик ишига онгли муносабатда бўлиш ҳисси ортиб кетди. Каттадан-кичик умумий иш учун қайғурадиган бўлиб қолди.

Совхоз маъмурияти хўжалик экономикасини кўтариш билан боғлиқ бўлган муҳим режаларни амалга оширишга киришди. Бу режалар нималардан иборат эди?

Совхоз тузилганида уни боғдорчилик ва узумчилик хўжалигига айлантириш кўзда тутилганди. Лекин ўша вақтда бунинг учун мустаҳкам база йўқ эди. Шу боисдан биринчи галда мавжуд боғ ва токзорларни кенгайтириш, янгиларини бунёд этишга киришилди. Ҳозир совхознинг 1662 гектар боғи, 300 гектар токзори бор. Шундан 116 гектари ҳосилли ва қолганлари янги барпо қилинган ёш боғлардир.

Янги боғлар тоғ қияликларида бунёд этиляпти. Шу йил кўкламининг ўзида тоғ ёнбағри қияликларида зинапоя усулида 420 гектар янги боғ яратилди. Янги боғлар асосан иккинчи бўлимнинг Холмирза Боймирзаев, Алимбой Нурматов ва бошқа ўртоқлар бошлиқ бригадалар ерларида бунёд этилди. Боймирзаев бригадаси 180 гектарга мева кўчатлари экиб, уларни бақувват кўкартириб олди. Ўртоқ Нурматов бригадаси эришган муваффақиятлар ҳам бундан қолишмайди. Бригаданинг ғайратли комсомол-ёшлари 150 гектарда ажойиб боғ яратишди. 80 гектарга ток ва 70 гектарга турли мева кўчатлари ўтқазилди.

...Тоғ қияликларида мевазор боғлар яратиш ҳақиқий соҳибкорнинггина қўлидан келади. Чунки тоғ шароитида, баланд қияликларда боғ яратиш кишидан катта меҳнат ва журъат талаб қилади. Совхоз боғбонлари боғдорчилик касбига чин ихлос қўйган кишилар. Улар яланглик, тоғ қияликларини кўркам боғларга айлантиришда жонбозлик кўрсатмоқдалар. Бунёд этилган янги боғлар эҳтиёт қилиб парваришланяпти. Бу йил совхоз боғбонларининг иши анча оғир бўлди. Ёғингарчилик кам бўлиб, ёш ниҳоллар тупроқда нам етишмаслигидан нобуд бўлиш хавфи туғилди. Лекин кўп қийинчиликларни кўриб кўзи пишган соҳибкорлар бўш келишмади. Тоғ қияликларига ўтқазилган ёш кўчатлар тагига пақирларда сув ташиб қуйдилар, ниҳолларга жон бағишладилар.

Бу мавсум совхоз боғларида ҳосил мўл бўлди. Давлатга мева сотиш давлат плани муваффақиятли адо этилди. Тайёрлов пунктларига пландаги 596 тонна ўрнига 1000 тоннадан зиёд мева етказиб берилди.

Совхоз сертармоқ хўжалик. Унинг ишлаб чиқаришида боғдорчилик ва узумчилик билан бирга сабзавотчилик, ғаллачилик, чорвачилик, асаларичилик ҳам салмоқли ўрин тутади. Бу йил сабзавотчиликда қувонарли кўрсаткичлар қўлга киритилди. Экинлардан юқори ҳосил олинди.

Хўжаликнинг иккинчи бўлими сабзавоткорлари экинлардан, айниқса, яхши хирмон кўтардилар. Ҳар гектар бошига олинган помидор ҳосили 27 центнерданга, бодринг ҳосили деярли 40 центнерданга, патиссон — 16 центнерданга тўғри келди. Шу кунларда 18 гектардаги сабзи ковланяпти. Деҳқонлар сабзининг ҳар гектаридан 12 центнердан ошириб ҳосил кўтаришни мўлжаллаб туришибди.

Йигирма гектардаги кечки карам ҳам етилди. Саноат шаҳарларига янги ҳосилнинг дастлабки тонналари жўнатилди. Бултур бўлим аъзолари карамнинг ҳар гектаридан 45 центнердан ҳосил йиғиштириб олишган эди. Улар «бу йилги ҳосил яна ҳам баракали бўлди» дейишяпти. Шу бўлимнинг Тилаган Жўрабоев бригадаси аъзолари эришган ютуқлар кишини беҳад қувонтиради. Бригада сабзавоткорлари экинлардан юқори ҳосил етиштирдилар. Таррак ҳосили, айниқса, баракали бўлди, план 300 процентга етказиб бажарилди. Помидор топшириш плани ҳам деярли бир ярим баравар ошириб адо этилди.

Совхоз миришкорлари давлатга жами 3600 тонна сабзавот маҳсулотлари етказиб бериш юзасидан олган аҳдларининг устидан чиқдилар. План анча ошириб бажарилди.

— Хўжалигимиз сабзавотчиликдан катта даромад оляпти, — дейди совхознинг бош агрономи Йўлчи Одинаев. — Бунда маҳаллий шароитларни кўзда тутиб деҳқончилик юритиш қўл келяпти. Масалан, патиссон ўсимлигини олиб кўрайлик. Ундан озиқ-овқат саноатимизда ажойиб консерва тайёрланади. Ундан тайёрланган консерва маҳсулотларига аҳоли ўртасида талаб катта. Ҳосилдор бу ўсимликни ўз хўжалигимизда етиштиришга аҳд қилдик. Бизнинг ерларда гектаридан 16-17 центнердан патисон йиғиб олинди.

Кечки картошка, сабзи ва шунга ўхшаш экинларни ҳисобга олмаганда ҳозиргача асосий экинзорлар ҳосилдан деярлик тозалаб бўлинди. Экиндан бўшаган майдонлар сифатли ўғитланилиб, зудлик билан кузги шудгор қилинаяпти. Келгуси йил мўл ҳосилига пухта замин ҳозирланяпти. Барвақт шудгорлаб қўйилган адирлик ерларга эса кузги дон сепиляпти.

Совхоз меҳнаткашлари етти йилликнинг сўнгги йилини меҳнатда ажойиб кўрсаткичларга эришиш билан якунламоқдалар. Улар эришилган ютуқларни Улуғ Октябрнинг 48 йиллик байрамига туҳфа этмоқдалар.

— Совхозимизнинг келажаги, — ҳикоя қилади директор Мария Леонтьевна Пугачёва,— Чорвоқ ГЭСи ва улкан сунъий сув ҳавзасининг бунёд этилиши билан чамбарчас боғлиқ. Совхозимиз яқин келажакда барпо этиладиган курорт зонасини мева ва сабзавот маҳсулотлари билан тўла таъмин этади. Ўша вақтга бориб хўжаликда мевазор, токзор ва экинзорлар майдони бирнеча марта кенгаяди. Чунончи, ёнғоқзорларнинг ўзигина 2 минг гектарга етади. Ҳар йили 7,5 минг тонна мева, 2 минг тонна ёнғоқ, 3 минг тонна узум, 3,5 минг тонна сабзавот маҳсулотлари тайёрланадиган бўлади. Совхоз базасида бир вақтнинг ўзида 3 минг тонна сабзавот ва мева сақлай оладиган катта холодильник қурилади...

Ҳа, совхоз истиқбол сари катта одим ташлаяпти. У келгусида Бўстонлиқнинг халқимизга кўплаб мева, узум, сабзавот ва чорвачилик маҳсулотлари етказиб берадиган йирик хўжаликларидан бирига айланади.

Н. ҲИКМАТУЛЛАЕВ.

ҚЎШИМЧА МИЛЛИОНЛАР

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 48 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб ғайрат ва шижоат кўрсатган Оҳангарон ГРЭСи нурчилари ажойиб муваффақиятни қўлга киритдилар. Станция коллективи ўн ойлик топшириқни муддатидан олдин шараф билан адо этди. Ўтган ойлар мобайнида планга қўшимча равишда 53 миллион киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилди.

Ички резервларни тўла ишга солиш, автоматика ва механизация қудратидан унумли фойдаланиш эвазига станцияда кўплаб ёқилғи тежаб қолинди. Иқтисод қилинган кўмирдан яна 24 миллион киловатт-соат электр-энергияси ишлаб чиқариш мумкин.

Жорий этилаётган янги техника корхона меҳнат унумдорлигига барака киритмоқда. Бу соҳада топшириқ 104,9 процент бажарилди. Таннарх 1,3 процентга арзонлашди. Пировардида станция 234 минг сўмлик иқтисодий фойда кўрди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СЕНТЯБРЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

СИФАТГА ЖИДДИЙ ЭЪТИБОР

ҚОЗОНДА БЎЛСА, ЧЎМИЧГА ЧИҚАДИ

ШПАЛЛАР узра бораяпмиз. Поезд йўлининг бир томонида бракка чиқарилган тахталар уйилиб ётибди. Улар ГОСТ талабига жавоб бермаган. Геометрик ҳажми ҳар хил. Жиққа ҳўл. Бунинг устига чирий бошлаган. Эшик билан ром у ёқда турсин панжара ясашга ҳам ярамайди.

Рельснинг иккинчи томонида тахтабоп ғўла ёғочлар. Ёнида полга мўлжаллаб арраланган тахталар. Икки минора кранининг бири уларни тележкаларга ортиб пилорамаларга жўнатаяпти.

— Тахта омборимиз бу ер,— деди корхона бош инженери К. З. Аснин теварак-атрофга ишора қилиб. — Кўзингизга ёқимсиз кўринаётган бўлса керак. Қишин-ёзин ҳамма ёғи очиқ. Нима қилайлик. «Узглавлесстрой» трести раҳбарларига тахта сақланадиган махсус бостирмалар қуриб беринг, деб минг бор айтдик. Фақат ваъда беришади, холос. Ишдан эса дарак йўқ.

Карл Зиновьевич ён дафтарчасини варақлайди. Ўтган давр мобайнида қанча тахта, қанча ғўла кам келди — шуларни излаяпти чамаси. Корхонада тўққиз ойлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш плани бажарилган бўлса-да, ассортиментлар бўйича белгиланган топшириқ уддаланмай қолди.

— Дераза блоклари тайёрлаш тўққиз ойлик плани 95,7, эшик блоклари тайёрлаш эса 94,9 процентда қолиб кетди. Полбоп тахталар ҳозирлашда ҳам орқада қолдик. Билмаганлар айбни фақат бизнинг устимизга юклайди. Лекин планнинг бажарилиши кўпроқ «юқори»га боғлиқ. Ахир, қозонда бўлса чўмичга чиқади деган гап бор-ку, — дейди бош инженер.

Ҳайрон бўлдик. У нимага шама қилиб айтаяпти?

Завод ёғоч билан тирик. Бу хомашёни «Узглавлесстрой» трести етказиб беради. Хўш, у корхона талабини қондираяптими, керакли ёғоч, тахта билан тўла-тўкис таъминлаяптими? Аҳволни кўриб беихтиёр «йўқ» дейсиз.

— Эрта кўкламданоқ ёғоч танқислиги бошланди. Дастлаб ритм бузилди. Тахталар бир келса устма-уст келаверди, бир келмаса ҳафталаб бизни интизор қилди, — дейди корхона бош технологи С. Б. Лауфман, — ишчилар бўш қолди. Келишувга биноан корхонамиз ёғоч омборида 40 кунлик тахта ва ғўла запаслари туриши керак. Ҳозирги кундаги мавжуд тахталар эса икки кунга ҳам етмайди. Тўққиз ой давомида биргина пол тахталаридан 3680 кубометр кам келди. Трестдагилар ёғоч ташишни қандай планлаштиришяпти, бу бизга қоронғу. Лекин улар иши бизни қониқтирмаяпти. Материал пешма-пеш келиб турса ишчи ҳам шошмай, график бўйича меҳнат қилаверади. Тайёрлаётган маҳсулотининг сифати ҳам яхшиланаверади.

Сергей Борисовичнинг гапида жон бор. «Узглавлесстрой» трестининг Иркутск шаҳридаги «Узбеклес» базаси раҳбарлари корхонани аниқ график асосида тахта ва ёғочлар билан таъминлаб турилишига алоҳида эътибор беришлари керак. Қурилиш сифати учун ҳамма курашга отланган экан, улар ҳам шулар сафига қўшилсинлар. Дурадгор қўлига фақат аъло сифатли материал етказиб берилсин. Шунда у тайёрлаётган маҳсулот ҳам юқори талаблар даражасида бўлади.

ҚОЛГАН ИШГА ҚОР ЁҒАР

ТЕВАРАК-атрофга боқамиз. Ҳамма ёқда қурилиш. Мактаб, клуб, болалар боғчаси, уй-жой — улар ҳар хил. Лекин ҳаммасига ҳам эшик-дераза керак, полига тахта керак. 12 та заказчи трестдан корхонага устма-уст талабномалар ёғилиб турибди. Улар заказини бажариш лозим. Корхона аҳли шу куйда меҳнат қиляпти, ички имкониятларни ишга солаяпти.

Заводда шу кунларда улкан цех бунёд этилмоқда. Аммо тахта қириндиларидан эшиклар ясаш учун плиталар тайёрлайдиган бу цех пойдеворига биринчи ғишт қачон қўйилганлиги кўпчиликнинг ёдида йўқ. Ҳар ҳолда орадан бир қишу, бир ёз ўтди. Хўш, шу давр ичида нималар битди-ю, нималар «туя гўшти» еб қолди?

Бош пудратчи — 3-трестнинг 3-қурилиш бошқармаси бинокорлари олдинига чинакамига меҳнат қилишди. Қисқа вақт ичида цех пойдевори кўтарилди, темир-бетон плиталар монтаж қилинди. Лекин корпуслар кўзга кўринаборган сари суръат сусаяверди. Кўпгина участкаларда иш чала ҳолича ташлаб кетилди.

Мана, компрессор станцияси ўрнатилган хона. Бор-йўғи 60 квадрат метр келадиган полга бетон ётқизишга келганда бинокорлар чидай олишмади.

— Биз янги цехнинг ишга тушишини сабрсизлик билан кутаяпмиз, — дейди К. Аснин. — У ҳар йили 60 минг квадрат метр плита ишлаб чиқариш қувватига эга. Демак, шунча тахта иқтисод қилиб қолинади деган гап бу. Трест раҳбарлари наҳотки шуни тушунишмаса. Чала қолган иш қанчалик эрта тугатилса янги хил, чидамли ва арзон материалдан маҳсулот ишлаб чиқариш шунчалик тезлашиб кетарди.

Бинокорлар чала қолдирган ишлар фақатгина шулар эмас. Ҳозир заводда индукцион қиздиргичли экспериментал камералар қурилаяпти. Бу сушилка хўжалиги корхона учун сув билан ҳаводек зарур. Бешта камера бир мавсумда 10 минг 600

ҚУРИЛИШ СИФАТИ ОЙЛИГИ

кубометр тахтани қуритиб бера олади. Шундай зарур қурилиш ҳам чалалигича ётибди. Трест раҳбарлари (бошқарувчиси ўртоқ Пикман) фойдаланувчилар эътирозини ҳамон инобатга олмаётирлар.

Ёғингарчиликлар ҳам бошланди. Қуёшнинг тафти ёздагидек ҳароратли эмас энди. Тахталарни очиқ ҳавода табиий йўл билан қуритиш қийин. Шундай экан, 3-қурилиш трести раҳбарлари сушилка хўжалиги қурилишини тезроқ тугаллашлари лозим.

— Биз сушилкасиз, тахталарни очиқ ҳавода қуритиб не азоблар билан ром, эшик ва пол тахталари тайёрлаб бераяпмиз. Лекин қўлимиздан чиққан маҳсулотларга айрим қурилиш трестлари бинокорлари ниҳоятда эҳтиётсизлик билан қарамоқдалар, — дейди завод директори Александр Яковлевич Железняков.

Директор олдимизга бир даста фоторасмлар қўйди. Суратларга кўз югуртирамиз. Булар оддий расмлар эмас, фотоайбномадир. Чилонзордаги уй-жойлар, кўп профилли касалхона, Сапёрная ва Шота Руставели кўчалари чорраҳасида қад кўтараётган тўққиз қаватли меҳмонхона қурилишида бинокорлик материаллари очиқ ҳавода, ёмғир остида сақланаётганлигини яққол кўрсатиб турибди улар. Натижада эшик-дераза табақалари тоб ташлаб қолмоқда. Ўрнатилгач, очилса ёпилмай, ёпилса очилмай кишини қийнаяпти. 153- ва 159-қурилиш трестлари бинокорларига бундай хўжасизлик ва масъулиятсизлик ярашмайди. Улар бу билан корхона коллективининг ҳам юзини ерга қаратмоқдалар.

СИФАТЛИ маҳсулот ишлаб чиқариш учун ҳамма жавобгар. Бу гап айниқса корхона коллективига кўпроқ тааллуқлидир. Чунки тайёр эшик, ром ва бошқа бинокорлик материаллари улар қўлидан чиқиб қурилиш ташкилотларига томон йўл олади. Тўғри, «Узглавлесстрой»га қарашли 1-ёғочни қайта ишлаш заводида маҳсулот сифатини оширишга қаратилган кўпгина тадбирлар амалга оширилган. Бундан кўз юммаймиз. Лекин ҳали бажарилиши лозим бўлган ишлар, амалга ошириладиган тадбирлар кўп. Аввало корхонада техника контроли бўлимларини ташкил этмоқ лозим. Ҳозирги кунда ишлаб келаётган тўртта назоратчи мастер барча участкаларда тайёрланаётган маҳсулотларнинг миридан сиригача текшириб чиқишга қурби етмаётир. Натижада айрим дераза ва эшик блоклари сифати паст даражада бўлмоқда. Иккинчи территорияда тайёрланаётган маҳсулотларда бу айниқса яққол кўриниб турибди. Бу ерда ГОСТ стандарти бузилаяпти. Ром деталлари ва кесакилар йиғилганда чокларни елимлаш хотирадан кўтарилмоқда. Дарчалар сифатли ўрнатилмаган.

Корхонада ҳали кўпгина ишлар қўлда бажарилмоқда. Бўяш ишларининг бажарилишидан кўнглимиз тўлмади. Алифлаш, шпаклёвкалаш ва бўяшда суръат ҳам, сифат ҳам паст. Бўяш ва қуритиш циклларини бажарувчи механизм ишламай турибди. Шунинг учун ҳам бу ерда меҳнат унумдорлиги паст. Завод лабораторияси эса сифатли бўёқлар тайёрлашда кам наф келтираётир.

Ҳозир пойтахтимиз қурилишларида сифат ойлиги ўтказилмоқда. Бу ташаббус кўпчилик томонидан тўла маъқуллан аяпти. Биноларимизнинг сифатли бўлиши, узоқ йиллар хизмат қилиши, аввало ғишт терувчи, бетончи, монтажчи ва дурадгор ғайратига боғлиқдир. У ўз ишига қанчалик масъулият билан қараса, жавобгарликни сезган ҳолда меҳнат қилса бинолар сифати шунчалик яхшиланаверади. Сифат ишимизнинг асосий мезони бўлиб қолмоғи лозим.

Н. ВАНИНСКИЙ,
ЎзССР «Госстрой»и қурилиш моддий-техника базасини ривожлантириш бўлимининг бошлиғи.

Ж. НОСИРОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ТЯНЬ-ШАНЬ тоғлари этагида қад кўтараётган улкан нурхона қурилишида ҳозир ишлар жадал. Бинокорлар КПСС XXIII съезди шарафига меҳнат вахтасида туриб ишламоқдалар. Улар шу кунларда сўнгги ҳужумга отланишган. Чирчиқ дарёсини бўғиш учун катта кураш кетаяпти. Бунинг учун қурилаётган 800 метрлик тоннель битай деб қолди. Тоннель фойдаланишга топширилгач, бир ярим миллиард кубометр сув сиғадиган сунъий денгизга томон Чирчиқ суви оқа бошлайди. Чорвоқ ГЭСи турбиналари ҳаракатга келади. Суратда: Чорвоқ ГЭСида тоннель қурилиши тасвирланган.

В. Кожевников фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ҚИШЛОҚЛАРГА — ШАҲАР ЧИРОЙИ

ЯШАРАЁТГАН ЧИНОР

Инқилоб қишлоқ Совети район марказидан 70—80 километр узоқликда жойлашган. Бундан бир-икки йил бурун Чинор қишлоғи жуда кўримсиз, бинолари эски, йўллари нотекис бўлиб, аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатиш даражаси ҳам кўнгилдагидек эмас эди. Аҳоли янги қишлоқ советининг раиси Абдуманноп Мингбоев ва депутатларга катта наказлар берди, ободонлаштириш ишларига жиддий эътибор беришни илтимос қилишди.

Мана, ҳозир Чинор қайтадан яшармоқда. Қишлоқни қоқ кесиб ўтган катта асфальт йўл ёқасига замонавий типда бир неча янги бинолар қурилди. Қисқа вақт ичида қад рослаган клуб, чойхона, ошхона, қишлоқ совети биноси қурилишида депутатлардан М. Мирзалиев, Э. Эрбўтаев, М. Омонов, Б. Умаров ва усталардан Р. Ҳайитбоев, С. Холжигитовлар астойдил тер тўкиб ишлашди. Аҳоли уларга кўмаклашди.

Т. ШЕРАЛИЕВ.
Ўрта Чирчиқ райони.

«КОММУНИЗМ» ТАБАССУМИ

Ҳа, қишлоқлар ҳам табассум қиларкан. Фикримизга қўшилмасангиз, колхозимизга бир келиб кетинг.

Бир вақтлар бу жойлар сувга ташна тепалик, жар, тўқайзорлардан иборат эди. Чўлқуварлар бу ерларни йилма-йил ўзлаштира бориб, кенг пахтазорларга, боғ-роғларга айлантирдилар.

Кейинги уч-тўрт йил ичида «Коммунизм» колхозининг қишлоғи тамомила ўзгариб кетди. Ҳозир қишлоқда 600 дан ортиқ планли уй, бир ўрта мактаб, тўрт саккиз йиллик мактаб, маданият саройи, ферма, автопарк, қишлоқ хўжалик машиналари парки бор.

«Коммунизм» қишлоғида 50 ўринли касалхона, туғруқхона, аптека, почта, тўрт қизил чойхона, кинотеатр, клуб, кутубхона, озиқ-овқат ва саноат моллари магазинлари колхозчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатмоқда.

Ҳ. ИБРОҲИМОВ,
Калинин райони.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ БИЛАН 1965 ЙИЛ 4 ОКТЯБРДА ТАСДИҚЛАНГАН

СОЦИАЛИСТИК ДАВЛАТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ ТЎҒРИСИДА НИЗОМ

I. Умумий қоидалар

1. Социалистик давлат ишлаб чиқариш корхонаси СССР халқ хўжалигининг асосий звеносидир. Унинг фаолияти марказлаштирилган раҳбарликни корхонанинг хўжалик мустақиллиги ва ташаббуси билан қўшиб олиб борилади.

2. Социалистик давлат ишлаб чиқариш корхонаси ўзининг оператив бошқаруви ёки фойдаланиш учун бириктириб қўйилган давлат мулкидан фойдаланиб, халқ хўжалиги планига мувофиқ суратда, хўжалик ҳисоби асосида юқори органнинг раҳбарлигида ўз коллективи кучи билан ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятини (маҳсулотлар тайёрлаш, ишлар бажариш, хизмат кўрсатиш) амалга оширади, мажбуриятларни бажаради, фаолияти билан боғлиқ бўлган ҳуқуқлардан фойдаланади, мустақил балансга эга бўлади ҳамда юридик шахс ҳисобланади.

3. Ушбу Низом давлат саноат, қурилиш, қишлоқ хўжалиги корхоналарига, алоқа ва транспорт корхоналарига татбиқ этилади.

Ушбу Низомнинг қурилиш, қишлоқ хўжалиги корхоналарига, транспорт ва алоқа корхоналарига татбиқ этилишидаги алоҳида хусусиятлар халқ хўжалигининг муайян тармоқлари корхоналари бўйича амалда бўлган қонунлар асосида иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, СССР Министрликлари ва муассасалари томонидан белгилаб қўйилади.

4. Корхонани бошқариш якка бошчилик асосида амалга оширилади. Корхонанинг жамоат ташкилотлари ҳамда бутун ходимлар коллективи давлат плани бажарилишини таъминлаш, корхона ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятини ривожлантириш ва такомиллаштириш, меҳнат шароити ва ходимларнинг турмушини яхшилаш юзасидан белгиланган тадбирларни муҳокама қилиш ва амалга оширишда кенг иштирок этадилар.

5. Корхона ўзининг бутун фаолиятида социалистик конунчилик ва давлат интизомига риоя қилиши керак. Корхонага бериб қўйилган ҳуқуқлардан бутун халқ хўжалигининг ва корхона ходимлари коллективининг манфаатлари йўлида фойдаланмоқ керак.

Хўжалик раҳбарлиги органлари корхона ҳуқуқларига қатъий риоя қилинишини таъминлашлари ҳамда корхона ўз мажбуриятларини қандай бажараётганлигини назорат қилиб туришлари лозим.

6. Корхона юқори орган томонидан ССР Иттифоқи ёки иттифоқдош республика қонунларига мувофиқ суратда буйруқ (қарор) билан тузилади.

7. Корхонанинг корхона тузиш тўғрисида қарор қабул қилган юқори орган тасдиқлаган устави бўлади. ССР Иттифоқи ёки иттифоқдош республика қонунларида кўзда тутилган ҳолларда эса корхона ана шу турдаги корхоналар учун умумий бўлган қоидалар асосида иш тутади.

Корхона устави қуйидагилардан иборат бўлади:

корхонанинг номи (ёки номери) ва у жойлашган ер (почта адреси);

корхона бевосита бўйсунган орган (юқори орган)нинг номи;

корхона фаолиятининг предмети ва мақсади;

корхона устав фондига эга эканлиги ҳақида кўрсатма;

корхона ушбу Низом асосида иш тутиши ва юридик шахс эканлиги ҳақида кўрсатма;

корхонани бошқарувчи мансабдор шахс (директор, бошқарувчи, бошлиқ) нинг номи.

Агар корхона таркибига бир қанча ишлаб чиқариш единицалари (10-банд) кирса, у ҳолда корхона уставида ана шу ҳақда махсус кўрсатма бўлади ҳамда ишлаб чиқариш единицалари санаб ўтилади.

Қонунга хилоф бўлмаган, корхонанинг фаолияти хусусиятлари билан боғлиқ бошқа қоидалар ҳам уставга киритилиши мумкин.

Корхона устав тасдиқланган кундан бошлаб ўз ишлаб чиқариш-хўжалик фаолияти билан боғлиқ бўлган ҳуқуқлар ва мажбуриятларга эга бўлади ҳамда юридик шахс бўлиб қолади, агар шу турдаги корхоналар тўғрисидаги умумий қоидалар асосида иш юритадиган бўлса, тегишли орган томонидан ушбу корхонани барпо этиш ҳақида қарор қабул қилингандан кейин ўз ишлаб чиқариш-хўжалик фаолияти билан боғлиқ бўлган ҳуқуқлар ва мажбуриятларга эга бўлади, юридик шахс бўлиб қолади.

8. Корхона ўз оператив бошқарувидаги мулкка ҳамда ўзига ажратиб берилган ерга қонунда белгилаб қўйилган чегараларда, корхона фаолиятининг мақсадларига, план топшириқларига ҳамда мулкнинг нима учун берилганлигига мувофиқ суратда эгалик қилиши, фойдаланиши ва тасарруф қилиши мумкин.

9. ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республика қонунларига мувофиқ солинадиган жаримага корхона ўз мажбуриятларига кўра корхонага бириктириб қўйилган мулк билан жавоб беради.

Корхона ўзи бўйсунган ташкилотнинг мажбуриятлари, шунингдек бошқа корхоналар ва ташкилотларнинг мажбуриятлари юзасидан жавобгар бўлмайди. Корхона бўйсунган ташкилот ушбу корхона мажбуриятлари юзасидан жавобгар бўлмайди. Бу қоидалардан четга чиқиш ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республика қонунларида кўзда тутилган ҳоллардагина мумкин бўлади.

Давлат корхона мажбурияти юзасидан жавобгар эмас, корхона эса давлат мажбуриятлари юзасидан жавобгар эмас.

10. Мустақил корхона бўлмаган ишлаб чиқариш единицалари таркибига кирган комбинат, трест, фирма ёки бўлак хўжалик ташкилоти ушбу Низомга мувофиқ, ишлаб чиқариш корхонаси каби иш тутади.

Мустақил корхоналар бўйсундирилган комбинат, трест ёки бўлак хўжалик ташкилоти уларга нисбатан хўжаликни бошқариш органи тариқасида иш тутади.

Таркибига мустақил корхона бўлмаган ишлаб чиқариш единицалари кирган, шу билан бир қаторда унга мустақил корхоналар ҳам ўзига бўйсунган комбинат, трест, фирма ёки бўлак хўжалик ташкилоти мустақил корхона бўлмаган ишлаб чиқариш единицаларига нисбатан ҳамда ўзи томонидан бевосита бажарилаётган ишлаб чиқариш фаолиятига нисбатан, ушбу Низомга кўра, ишлаб чиқариш корхонасининг ҳуқуқ ва мажбуриятларини амалга оширади, бўйсунган мустақил корхоналарга нисбатан эса хўжаликни бошқариш органи тариқасида иш тутади.

II. Корхона мулки ва маблағлари

11. Корхонага бириктириб қўйилган асосий ва оборот маблағлари унинг устав фондини ташкил этади, бу фонд ҳажми корхона балансида акс этади.

12. Корхона ўз оборот маблағларининг умумий миқдори (нормативи) корхонанинг тавсиясига кўра, юқори орган томонидан белгиланади ҳамда йил давомида корхонанинг ишлаб чиқариш плани ўзгарсагина ўзгартирилиши мумкин.

Корхонага бириктириб қўйилган норматив миқдордаги оборот маблағлар юқори орган томонидан олиб қўйилиши мумкин эмас.

Ортиқча оборот маблағлар (нормативдан ортиқ) юқори орган томонидан корхонанинг йиллик ҳисоботи бўйича қайта тақсимлаш учунгина ёки корхонанинг ишлаб чиқариш плани ўзгариши муносабати билан корхонанинг ўз оборот маблағлари нормативи ўзгарган тақдирдагина олиб қўйилиши мумкин.

13. Корхона капитал ремонт учун ҳамда асосий фондларини тўла тиклаш учун амортизация маблағлари ажратади.

Капитал ремонтга мўлжалланган амортизация ажратмалари корхонанинг муайян мақсад учун ажратилган фондини ташкил этади ҳамда капитал ремонт учун ҳам, асосий фондларнинг модернизацияси учун ҳам, шунингдек ана шу ишларни бажариш учун деталь ва узеллар олиш учун ва ишдан чиққан деталь ва узелларни алмаштириш учун ҳам сарфланади.

Иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқ бўлган ҳолларда корхона капитал ремонт қилиш ўрнига капитал ремонт учун мўлжалланган амортизация маблағлари ҳисобидан янги ускуна сотиб олиши мумкин.

Капитал ремонтга мўлжалланган амортизация маблағларидан рационал фойдаланиш мақсадида ана шу ажратмаларнинг 10 процентидан иборат маблағни корхона юқори органга беради. Бу маблағлардан ўз маблағлари капитал ремонтга етишмай турган корхоналарга ёрдам кўрсатиш юзасидан резерв яратиш учун фойдаланилади.

Асосий фондларни тўла тиклашга мўлжалланган амортизация маблағлари амалда бўлган қонунларга мувофиқ суратда капитал маблағлар сарфлашни молиявий жиҳатдан таъминлаш учун берилади.

14. Корхона фойдаси (фойда олиши планда кўзда тутилмаган корхоналар учун маҳсулот таннархини арзонлаштиришдан олинадиган иқтисод) унинг даромади ва харажатлари баланси (молия плани)га мувофиқ тарзда ҳамда СССР Министрлар Совети белгилаб қўйган тартибга мувофиқ тарзда тақсимланади.

Корхона коллективининг планни бажаришдан ҳамда ишлаб чиқаришнинг рентабеллигини таъминлашдан моддий манфаатдорлигини ошириш мақсадида олинган фойда (маҳсулот таннархини арзонлаштиришдан иқтисод)дан корхоналар ихтиёрига маблағ ажратиб берилади. Бу ажратилган маблағ ходимларнинг маданий-маиший шароитларини яхшилаш ва ишлаб чиқаришни такомиллаштириш бўйича корхона фондини ташкил этади (корхона фонди). Фойдадан олинадиган ажратмалар (маҳсулот таннархини арзонлаштиришдан келадиган иқтисод) миқдори, корхона фондини барпо этиш ва ундан фойдаланиш тартиби ишлаб чиқаришнинг турли тармоқларидаги корхоналар учун СССР Министрлар Совети томонидан тасдиқланадиган корхона фонди ҳақидаги қоидалар билан белгиланади.

Корхона фонди маблағлари янги техника тадбирларини амалга ошириш учун, ускуналар модернизацияси учун, ишлаб чиқаришни кенгайтириш, уй-жой ва маданий-маиший қурилишлар учун, уй-жой фонди ремонти учун, якка тартибда мукофотлаш, ходимларга маданий-маиший ва медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш, корхонанинг врач-санитария муассасалари учун дори-дармонлар олиш, дам олиш уйлари ва санаторийларга путевкалар олиш учун ҳамда ходимларга бир йўла ёрдам кўрсатиш учун сарфланади.

Юқори орган корхона фонди маблағларини олиб қўйиши ёки қайта тақсимлаши мумкин эмас.

Ишлаб чиқариш чиқиндиларидан тайёрланадиган кенг истеъмол моллари ва ишлаб чиқариш учун мўлжалланган буюмларни сотишдан келадиган фойда бутунлай корхона ихтиёрида (кенг истеъмол фонди) қолади ва ССР Иттифоқи Министрлар Совети белгилаган тартиб бўйича фойдаланилади.

Корхона фонди ва кенг истеъмол фонди маблағлари ҳисобига қурилган уй-жойлар корхона маъмурияти ва касаба союзлари фабрика, завод, маҳаллий комитети қарорига мувофиқ тарзда тақсимланади, сўнгра меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советига шу ҳақда хабар берилади.

15. Корхона янги техника яратган ва жорий этган ходимларни мукофотлаш ҳамда янги техникани ўзлаштириш фондини барпо этиш учун белгилаб қўйилган тартибда маблағ ажратади.

16. Корхонага бириктириб қўйилган, вақтинча фойдаланилмаётган бинолар ва иншоотлар, шунингдек, ишлаб чиқариш, омбор ва бошқа иморатларни корхона бўлак корхоналар ва ташкилотларга муайян жойда амалда бўлган ижара ҳақи ставкаларига мувофиқ тарзда ижарага бериши мумкин.

Корхона бошқа корхоналар ва ташкилотларга вақтинча ишлатилмаётган ускуналар ва транспорт воситаларини ижарага бериши мумкин. Ижарага олиб фойдаланилган ускуналар ва транспорт воситалари учун ижара ҳақи ана шу мулк бўйича белгилаб қўйилган амортизация ажратмалар миқдорида олинади.

Транспорт корхоналарининг мулки бўлиб, вақтинча ишлатилмай турган транспорт воситалари юқори органнинг рухсати билан ижарага берилади.

17. Корхона касаба союзларининг фабрика, завод, маҳаллий комитетларига корхонанинг балансида бўлган ва у ижарага олган бинолар, иморатлар, иншоотлар, боғлар ва паркларни корхона ходимлари ва уларнинг оила аъзолари ўртасида маданий-оқартув, соғломлаштириш, физкультура ва спорт ишлари олиб бориш учун ҳамда пионер лагерларини, шунингдек бинолар, иморатлар, иншоотларни техника пропагандаси олиб бориш учун бепул фойдаланишга бериб қўяди.

Юқорида кўрсатилган объектларни сақлаш, ремонт қилиш, иситиш, ёритиш, тозалаб туриш, қўриқлаш ҳамда ускуналаш корхона ҳисобига бажарилади. Агарда ана шу объектлардан бошқа корхоналар ва ташкилотларнинг ходимлари ҳам фойдалансалар, бу корхона ва ташкилотлар қилинган харажатларни қоплаш учун ўз улушларини қўшадилар.

Корхона касаба союзлари фабрика, завод, маҳаллий комитети ихтиёрига ва бошқа жамоат ташкилотлари ихтиёрига уларнинг ишлаши ҳамда ишчи ва хизматчиларнинг мажлисларини ўтказиш учун биноларни текинга бериб қўяди, уларни ускуналайди, иситади, ёритади, қўриқлайди, тозалаб туради, шунингдек корхона юқорида кўрсатиб ўтилган ташкилотларга транспорт воситалари ва алоқа воситаларидан бепул фойдаланиш имконини беради.

Корхона ҳақ олмаслан балансдан-балансга касаба союз ҳамда бошқа жамоат ташкилотларига маданий-маиший ва спорт инвентарини беради. Бу инвентарларни корхона корхона фонди, кенг истеъмол фонди ва социалистик мусобақа мукофотлари маблағлари ҳисобига сотиб олган.

18. Корхона қуйидагиларни бепул тақдим этади:

ўз ҳузуридаги врачлик-санитария муассасаси (пункти)га, — иситиладиган, ёритиладиган, сув билан таъминланган, қўриқланадиган, тозалаб туриладиган ва ремонт қилинадиган бино; корхона территориясида бўлган ёки унинг балансида турган ҳамда ходимлар коллективига хизмат кўрсатадиган ошхона ёки бошқа умумий овқатланиш ташкилотига — иситиладиган, ёритиладиган, сув билан таъминланган бино.

19. Корхона ҳақ олмасдан қуйидагиларни тақдим этиши мумкин:

корхона ходимлари таълим олаётган ишчи (қишлоқ) ёшлар мактабига, кечки (сменалик) профессионал-техника билим юртига ва малака ошириш курсларига, корхона ҳузуридаги завод-олий техника ўқув юрти ва техникумга — ўқув мақсадлари учун бинолар, зарур ускуналар, приборлар, асбоблар ҳамда кабинетлар, лабораториялар учун материаллар; бу бинолар хўжалик жиҳатидан сақланади ва ремонт қилинади, электр энергияси ва иссиқлик энергияси билан таъминланади;

олий ва ўрта махсус ўқув юртларига — машина намуналари, станоклар, приборлар ва ускуналар, шунингдек кўргазмаларда кўрсатилиб яна қайтариб олинган ўқув мақсадларида фойдаланиш мумкин бўлган экспонатлар.

20. Корхонага бириктириб қўйилган бинолар, иншоотлар, ишлаб турган ускуналар ва бошқа асосий воситалар ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республика қонунларига мувофиқ тарзда бошқа корхоналар ва ташкилотларга берилиши мумкин.

21. Корхонада ортиқча бўлган, фойдаланилмаётган ускуналар, транспорт воситалари, приборлар, инструментлар, инвентарь, хом ашё, материаллар, ёқилғи, иш ҳайвонлари ва маҳсулдор ҳайвонлар, уруғ, ем-хашакни — агар юқори орган ана шу ортиқча буюмларни қайта тақсимлашдан воз кечса ёки ортиқча буюмлар борлиги ҳақида юқори ташкилотга маълумот берилгандан кейин бир ой муддат ичида жавоб олинмаса, корхона уларни бошқа корхоналар ва ташкилотларга сотиши мумкин.

Корхона маҳаллий йўл билан тайёрлаган материаллар, инструмент ва бошқа моддий бойликлар корхона томонидан мустақил равишда сотилади.

Оборот маблағларга тааллуқли бўлган ҳамда моддий бойликларни сотиш натижасида қўлга кирган маблағлар корхона ихтиёрида оборот маблағ сифатида қолади.

Асосий воситаларга тааллуқли бўлган моддий бойликларни сотиш натижасида қўлга киритилган маблағлар корхона ихтиёрида қолади ҳамда капитал маблағлар бўйича йиллик планга қўшимча тарикада қўлланилади.

22. Корхона ходимлари давлат мулкини эҳтиёт қилишлари, бинолар, иншоотлар, ускуналарни тўғри эксплуатация қилишлари, материаллар ва пул маблағларини тежаб-тергаб сарфлашлари керак. Давлат мулкини бузишда ва давлатга моддий зиён етказишда айбдор бўлган шахслар белгиланган тартибга мувофиқ жавобгарликка тортиладилар.

III. Корхонанинг ишлаб чиқариш-хўжалик фаолияти

23. Ишлаб чиқариш-хўжалик фаолияти планини хўжалик ҳисоби асосида амалга ошираётган корхона халқ хўжалиги манфаатларини кўзлаб энг кам меҳнат, моддий ва молия ресурслари сарфлаб, энг кўп натижага эришишни таъминлайди, ишлаб чиқариш қувватларидан, ички хўжалик резервларидан, фойдаланишга бериб қўйилган ердан ва табиий ресурслардан энг кўп даражада фойдаланади, энг кўп натижаларга эришади, тежаш режимига қаттиқ риоя қилади, фан, техника ва илғор тажрибанинг энг сўнгги ютуқларини жорий этади, шунингдек хом ашё, материаллар, ёқилғи, электр энергияси сарфлашнинг прогрессив нормаларини жорий этади, маҳсулотнинг (бажарилган ишнинг, кўрсатилган хизматнинг) таннархини камайтиради ва ишлаб чиқаришнинг рентабеллигини кўтаради. Корхона хом ашё ва материалларнинг маҳаллий манбаларидан, ишлаб чиқаришнинг чиқиндиларидан ҳар тарафлама фойдаланади.

Корхонанинг цехлари, участкалари, бўлимлари ва бошқа ички звенолари ўзларининг ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятини одатдагича ички хўжалик ҳисоби асосида амалга оширадилар.

24. Корхона давлат стандартлари, техника шартлари, намуналар, кондициялар, нормалар ва қоидаларга мувофиқ тарзда ўз маҳсулотлари (бажарган ишлари ва кўрсатган хизматлари)ни юқори сифатли, пухта-пишиқ ҳамда узоққа чидайдиган бўлишини таъминлайди.

Корхона фан, техника ва илғор тажриба асосида ҳамда халқ хўжалигининг эҳтиёжларини, аҳоли талабларини, совет жамиятининг эстетик талабларини эътиборга олиб, ишлаб чиқараётган маҳсулоти (бажараётган иши, кўрсатаётган хизмати)ни доим такомиллаштириб боради.

Шу мақсадда корхона истеъмолчи талабларига жавоб бермаётган, эскириб қолган машина-механизм ва бошқа буюмларни ишлаб чиқаришни тўхтатиш ҳамда уларни алмаштириш ҳақидаги таклифларни муайян органлар қараб чиқишига тақдим этиши керак, шунингдек, корхона маҳсулот (бажарилган иш, кўрсатилган хизмат) сифатига тубдан таъсир этадиган давлат стандартлари, техника шартлари ва бошқа нормаларни такомиллаштириш ҳақидаги, халқ истеъмол товарлари бўйича эса эскириб қолган маҳсулот чиқаришни тўхтатиб қўйиш ва уларни аҳоли эҳтиёж сезиб турган янги маҳсулотлар билан алмаштириш ҳақидаги таклифларни ҳам тақдим этади.

25. Корхона тасдиқланган планлар, титул рўйхатлари ва лойиҳа смета ҳужжатларига мувофиқ, қурилиш, реконструкция ишларини олиб боради ҳамда асосий фондларни капитал ремонтдан чиқаради, янги ишлаб чиқариш қувватларини ўз вақтида ўзлаштиради ҳамда олинган ускуналарни тез фурсатда ишга тушириб юборади.

26. Корхона ихтирочилик бўйича ишларни ташкил этади. Ихтирочилик ва рационализаторлик таклифларининг ўз вақтида кўриб чиқилиши ва жорий этилишини таъминлайди, ихтирочилар ва рационализаторларга белгилаб қўйилган мукофотларни ўз вақтида тўлайди, ишлаб чиқариш новаторларини қўллаб-қувватлайди ва рағбатлантиради.

Корхона янги техникани ишлаб чиқиш ва мавжуд техникани такомиллаштиришда Ватанимиз ва чет эл фан-техникаси эришган муваффақиятлардан, патент материалларидан кенг фойдаланади. Шунингдек, совет ихтиролари ҳуқуқини СССРда авторлик гувоҳномаси олиш учун заявкалар бериш, зарур бўлиб қолган ҳолларда эса белгилаб қўйилган тартибга мувофиқ чет элларда патент олиш учун заявкалар бериш билан ҳимоя қилади.

27. Корхона темир йўл, сув, ҳаво ва автомобиль транспортининг техника воситаларидан рационал фойдаланишни таъминлайди, ортиш-тушириш ва транспорт ишларини ташкил этишни муттасил яхшилаб боради, ана шу ишларни механизациялаш воситалари зиммасига юклайди ҳамда транспорт воситаларининг юк ортиш-тушириш вақтида бекор туриб қолишига йўл қўймаслик чорасини кўради.

28. Корхона ўз ишлаб чиқаришини моддий-техника жиҳатидан таъминлаш учун оператив фаолият кўрсатади. Шу мақсадда корхона белгиланган нормативларга мувофиқ тарзда асосий программани бажариш, тажриба ишлари ўтказиш, ташкилий-техника тадбирлари планини бажариш ҳамда ремонт-эксплуатация эҳтиёжлари учун планли тартибда тақсимланадиган моддий ресурслар учун асосланган заявкаларни ўз вақтида беради, фонд бўйича белгиланган моддий-ресурсларни сотади, шунингдек, корхона учун зарур бўлган бошқа моддий ресурсларни мустақил равишда сотиб олади.

Корхона белгилаб қўйилган нормативларга мувофиқ равишда хом ашё, материаллар, ёқилғи ва бошқа ресурслар запасига эга бўладики, бу пландан ташқари запасларнинг пайдо бўлишига йўл қўймасдан корхонанинг тўхтовсиз ва бир меъёрда ишлашини таъминлайди.

29. Корхона тасдиқланган планлар ва тузилган шартномаларга мувофиқ тарзда белгиланган номенклатура ва турдаги маҳсулот сифатини ва бекаму-кўст бўлишини таъминлаб ва биринчи навбатда, умумиттифоқ эҳтиёжлари учун маҳсулот тайёрлаб беришни ўйлаб, маҳсулот ишлаб чиқаради ва етказиб беради.

Корхона планларни ва маҳсулот етказиб бериш бўйича белгиланган топшириқларни бажармаслиги давлат интизомининг қўпол бузилишидир ҳамда бу ҳол мансабдор айбдор шахсларни белгиланган тартибда жавобгарликка тортишга олиб келади.

Корхона сотилишини таъминласагина пландан ташқари маҳсулот ишлаб чиқариши мумкин.

30. Корхона корхоналар ва ташкилотлар билан бевосита хўжалик алоқаларини тобора кенгайтириши ва мустаҳкамлаши лозим. Истеъмолчилар билан бўладиган алоқа уларни белгиланган сифат билан зарур номенклатура ва турда маҳсулот билан таъминлашга имкон бериши керак.

Маҳсулот етказиб берувчи ва истеъмолчи ўртасидаги тўғридан-тўғри алоқалар зарур бўлиб қолганда амалдаги қонунларга мувофиқ тарзда ўзгартирилиши мумкин.

Халқ истеъмол буюмлари тайёрлаётган корхоналар маҳсулот тайёрлашни савдо ташкилотларининг заказларига асосан улар билан тузилган шартномаларга кўра амалга оширадилар.

31. Корхона молия ресурсларини тежаб-тергаб ва бир мақсадни кўзлаб сарфлаган ҳолда ишга солади. Давлат бюджети, банк муассасалари, маҳсулот етказиб берувчилар, пудратчилар ва бошқа ташкилотлар билан ҳисоб-китоб ўз вақтида қилинади.

32. Корхона бухгалтерия, оператив ва статистика учёти олиб боради, учёт ва ҳисоблаш ишларининг илғор усул ва формаларини жорий этади, тасдиқланган формалар бўйича ҳисоботлар тузади ва бу ҳисоботларни муайян органларга белгиланган муддатларда тақдим этади.

33. Корхона ўз структурасини доимо такомиллаштириб боради, прогрессив бошқариш схемаларини, замонавий ҳисоблаш техникасини жорий этиб, инженер-техника ва бошқарув ишларини механизациялаш ва автоматлаштириш йўли билан ишлаб чиқаришни бошқаришга кетадиган харажатларни муттасил камайтиради.

34. Корхона меҳнатни ташкил этиш ва нормалашни муттасил амалга оширади ва такомиллаштиради, юқори унум билан ишлаш учун шароит яратади, юқори меҳнат унумдорлигига эришишни таъминлайди, меҳнат ҳақидаги қонунлар, меҳнатни муҳофаза қилиш ҳақидаги, техника хавфсизлиги, ишлаб чиқариш санитарияси, давлат социал страхованиеси юзасидан қоидалар ва нормаларга риоя қилинишини таъминлайди, соғломлаштириш тадбирларини ўтказади. Меҳнат интизомига риоя қилишни таъминлайди.

Коллективнинг ҳар бир аъзоси ички меҳнат қонун-қоидаларига қатъий амал қилиши лозим.

35. Корхона ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақини ташкил этишни такомиллаштириш юзасидан тадбирлар амалга оширади. Бу тадбирлар ходимларнинг ўз шахсий меҳнатларидан ҳам, корхона иши умумий натижаларидан ҳам моддий манфаатдорлигини ошириш мақсадида бажарилади. Корхона меҳнат унумдорлигини ошириш билан иш ҳақини ошириш ўртасида тўғри нисбат бўлишини таъминлайди, иш ҳақи фондининг тежаб-тергаб ва рационал сарфланишини ҳамда ишчи-хизматчилар билан ўз вақтида ҳисоб-китоб қилинишини таъминлайди.

36. Корхона ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар қонунларига асосан бевосита корхонанинг ўзида янги ишчи кадрлар тайёрлашни, ишчиларни янги касбларга ўргатишни ҳамда ходимлар ишлаб чиқариш малакасининг муттасил ўсиб боришини таъминлайди. Шу мақсадда якка-якка ва бригада усулида ўргатишдан ташқари корхонада ишлаб чиқариш-техника курслари, меҳнатнинг илғор усулларини ўрганиш курслари ташкил этилади.

Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқув юртларида таълим олаётган ходимларга корхона ишни ўқиш билан қўшиб олиб бориш учун зарур шароитлар яратади ҳамда уларга амалдаги қонунларга кўра имтиёзлар беради.

37. Корхона ўз ходимлари таълим олаётган ишчи (қишлоқ) ёшлар мактабларига, кечки (сменали) профессионал-техника билим юртларига ҳамда малака ошириш курсларига ёрдам кўрсатади; ўрта умумтаълим мактаблари ўқувчиларига, олий ва ўрта махсус таълим ўқув юртларининг студентларига ишлаб чиқариш таълими юзасидан зарур шароитлар бўлишини таъминлайди; амалдаги қонунларга мувофиқ тарзда олий, ўрта махсус таълим ўқув юртларига ҳамда профессионал-техника билим юртларига студентлар (ўқувчилар) учун иш жойлари ҳамда лавозимлар беради.

38. Корхона ўз ходимларининг уй-жой ва маданий-маиший шароитлари муттасил яхшилаб борилишини таъминлайди, уй-жойлар, мактабгача ёшдаги болалар муассасалари, касалхоналар ҳамда маданий-маиший объектлар қурилишини уюштиради, кооператив ва якка тартибда уй-жой қуришга кўмаклашади.

39. Корхона ўз олдига қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажаргани учун амалдаги қонунларга мувофиқ ҳамда социалистик мусобақа шартларига биноан рағбатлантирилади.

Ишдаги ютуқлари ва ташаббус кўрсатиб ишлаганликлари учун корхонанинг ишчи ва хизматчилари фахрий ёрлиқлар ва мукофотлар билан тақдирланади; уларга фахрий унвонлар берилиши мумкин.

Корхоналарнинг ишчи ва хизматчилари хўжалик қурилиши соҳасида юксак новаторлик фаолиятлари учун ҳамда юқори ишлаб чиқариш кўрсаткичлари учун белгиланган тартибда СССР орден ва медаллари билан мукофотланишга ҳамда Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони олишга тақдим этиладилар.

40. Корхона фаолияти бошқа корхона ва ташкилотларнинг нормал иш шароитларини бузмаслиги ҳамда гражданларнинг маиший шароитларини ёмонлаштирмаслиги керак.

Корхона ҳавони, тупроқни ва сув ҳавзаларини саноат ва хўжалик қолдиқлари, оқова сувлар ва ишлаб чиқариш чиқиндилари билан ифлос қилмаслик учун, шунингдек шовқин-суронни босиш, радио эшиттиришларига халақит бермаслик учун зарур чораларни кўради.

IV. Корхона ҳуқуқлари

41. Корхонага берилган ва унинг ишлаб чиқариш-хўжалик фаолияти билан боғлиқ ҳуқуқлар директор (бошқарувчи, бошлиқ) томонидан амалга оширилади ва вазифаларнинг тақсимланишига қараб, корхонадаги бошқа мансабдор шахслар томонидан амалга оширилади, амалдаги қонунларда кўзда тутилган ҳолларда эса касаба союзларининг фабрика, заводларнинг маҳаллий комитети билан биргаликда, келишиб ёки иштироки билан амалга оширилади.

42. Айрим муҳим аҳамиятга эга бўлган корхоналарга СССР Министрлар Совети белгилаб қўйган тартибда хўжалик раҳбарлигининг юқорироқ турган органлари томонидан қўшимча ҳуқуқлар бериб қўйилиши мумкин.

ПЛАНЛАШТИРИШ СОҲАСИДАГИ ҲУҚУҚЛАР

43. Корхона контроль рақамларга мувофиқ, ишчи ва хизматчиларнинг кенг иштироки билан халқ хўжалиги эҳтиёжини қондириш заруратини эътиборга олиб, истеъмолчилар билан, мол сотувчи ва савдо ташкилотлари билан юзага келган хўжалик алоқаларини ҳамда уларни бундан буён ҳам ривожлантиришни назарда тутиб, белгиланган кўрсаткичларга мувофиқ тарзда ўз фаолиятининг ҳамма турлари бўйича перспектив ва йиллик планлар лойиҳасини тузиб чиқади.

44. Юқори орган белгиланган кўрсаткичларга мувофиқ тарзда корхонанинг иштироки билан перспектив ва йиллик план топшириқларини кўриб чиқади ва тасдиқлайди.

Ҳамма план топшириқлари корхонага юқори орган томонидан етказилади.

45. Корхона ўзига белгиланган план кўрсаткичлар ҳамда тузилган шартномаларга мувофиқ тарзда кенгайтирилган йиллик техника, саноат, молия плани (саноат-молия плани, қурилиш-молия плани ва ҳоказо), ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятининг квартал ва ойлик планларини тузиб чиқади, бу планлар корхона директори томонидан тасдиқланади.

Корхона ўзига топширилган планларнинг катта иқтисодий самара билан бажарилишини таъминлаш учун цехлар, бўлимлар, участкалар, ишлаб чиқаришлар ҳамда бошқа структура бўлинмалари учун план кўрсаткичларининг сон ва сифатини белгилайди.

46. Корхона учун белгиланаётган план топшириқлари ўзаро чамбарчас боғланган бўлиши, ишлаб чиқариш қувватларидан тўлиқ фойдаланишни кўзда тутиши керак. Юқори орган корхонани план топшириқлари бажарилишини таъминлайдиган миқдорда моддий-техника, молия ресурслари ҳамда иш ҳақи фонди билан таъминлайди.

47. Корхонага белгиланган план топшириқлари юқори орган томонидан фақат истисно тариқасидагина ўзгартирилиши мумкин. Шунда ҳам бу масалалар корхона маъмурияти билан СССР Министрлар Совети белгилаб қўядиган муддат ва тартибларда олдиндан муҳокама қилиниши лозим.

Юқори орган корхонанинг план топшириқларини ўзгартирганида планнинг бир-бири билан чамбарчас боғланиб кетган бошқа кўрсаткичларига, шунингдек корхонанинг бюджет билан ҳисоб-китобларига зарур ўзгартиришлар киритилиши лозим.

48. Корхона бошқа корхона ва ташкилотлардан маълум иш бажариш ҳамда буюртмачининг хом ашёси ва материалидан ёки ўз материаллари ва ишлаб чиқариш чиқиндиларидан планга қўшимча маҳсулот тайёрлаб бериш учун заказлар қабул қилиш ҳуқуқига эгадир. Бунда давлат томонидан белгилаб қўйилган планнинг бажарилишига ва шартномаларда белгиланган мажбуриятларга путур етмаслиги керак.

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ ВА КАПИТАЛ РЕМОНТ СОҲАСИДАГИ ҲУҚУҚЛАР

49. Корхона қурилиш-монтаж ташкилотлари билан тузиладиган пудрат шартномаларига кўра, капитал қурилиш ҳамда асосий фондларни реконструкция қилишни амалга оширади. Капитал қурилишни пудрат усули билан амалга ошириш иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқ бўлмайдиган ҳолларда бу ишлар хўжалик усули билан амалга оширилиши мумкин.

50. Корхона лойиҳа ташкилотлари билан лойиҳа-смета ҳужжатларини ишлаб чиқиш бўйича шартномалар тузади. Лойиҳа-смета ҳужжатлари СССР Министрлар Совети белгилаган тартибда тасдиқланади.

Корхона директори қуйидагиларни тасдиқлайди:

корхона фонди ва кенг истеъмол фонди маблағлари ҳисобига амалга оширилаётган ҳамма қурилиш объектларининг титуль рўйхатлари;

марказлаштирилган капитал маблағлар ҳисобидан амалга оширилаётган уй-жой, маданий-маиший ва коммунал хўжалик объектлар қурилишининг титуль рўйхатлари билан бир қаторда шаҳарларда клуб қурилиши, маданият ва спорт саройлари қурилиши, стадионлар ва сузиш бассейнлари қурилишининг титуль рўйхатлари;

меҳнатни муҳофаза қилиш, техника хавфсизлиги ва ишлаб чиқариш санитариясини таъминлаш юзасидан бажариладиган ишларнинг титуль рўйхатлари;

корхона ичидаги қурилишларнинг пудратчилар билан келишилган титуль рўйхатлари.

Корхона фонди ва кенг истеъмол фонди маблағлари ҳисобига қуриладиган объектларнинг титуль рўйхатлари, шунингдек меҳнатни муҳофаза этиш, техника хавфсизлиги ва ишлаб чиқариш санитариясини таъминлаш юзасидан бажариладиган ишларнинг титуль рўйхатлари касаба союзлари фабрика, завод маҳаллий комитети билан келишган ҳолда корхона директори томонидан тасдиқланади.

51. Корхона пудрат ташкилотлари билан шартномалар тузиб, уларнинг хоҳиши билан қурилиш-монтаж ишларини бажаришни уларга ўтказиши ва шу боисдан меҳнат, фонд ва материаллар бўйича лимитларни ҳам пудрат ташкилотларига ўтказиши мумкин ва бу ҳақда юқори органга хабар қилади.

52. Капитал ремонт планлари ва шунга мувофиқ тарзда смета, молия ҳисоб-китоблари корхона директори томонидан тасдиқланади. Асосий воситаларнинг капитал ремонти бўйича ишлар хўжалик усули билан ҳам, пудрат усули билан ҳам амалга оширилаверади.

Агар корхона капитал ремонт бўйича бутун ишлар ҳажмини пудрат усули билан бажариш учун пудрат ташкилотига ўтказса, бу ҳолда корхона пудрат ташкилотига шунга мувофиқ тарзда меҳнат лимитлари, фондлар ва материалларни ҳам ўтказиши мумкин. Шундан кейин бу ҳақда юқори ташкилотга хабар берилади.

53. Корхона пудрат ташкилоти билан келишган ҳолда қурилиш вақтида бажарилиши лозим бўлган айрим ишлар учун, агар белгиланган тартибда муайян ишларга расценкалар тасдиқланмаган бўлса ягона расценкалар белгилаш ҳуқуқига эга.

54. Корхона цехлар, участкалар, бўлимлар, фермалар реконструкциясининг лойиҳасини тузиш ёки технологик процессларни ўзгартириш лойиҳаларини тузиш учун ҳамда типовой лойиҳаларни мослаштириш билан боғлиқ бўлган ишларни бажариш учун ўз мутахассисларини жалб этиши мумкин, бу ҳолда жалб этилаётган мутахассисларга лойиҳа ташкилотларнинг муайян категориядаги ходимларига қандай ҳақ тўланаётган бўлса, уларга ҳам шундай ҳақ тўланади.

55. Корхона мактабгача ёшдаги болалар муассасалари қурмоқ учун марказлаштирилган тартибда уй-жой қурилишига ажратилаётган маблағларнинг бир қисмидан фойдаланиши мумкин. Бу маблағлар корхона директори, касаба союзлари фабрика, завод маҳаллий комитети билан биргаликда чиқарган қарорга кўра фойдаланилади.

56. Корхона бошқа корхоналар ва ташкилотлар билан корхона фонди маблағларини, шунингдек корхона ихтиёридаги бошқа махсус маблағларни қўшиш ҳуқуқига эга, бу қўшилган маблағлар (ўз улушини қўшиш йўли билан) биргаликда уй-жой, медицина ва мактабгача ёшдаги болалар муассасалари, пионер лагерлари ва бошқа маданий-маиший объектлар қуриш учун сарфланади.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ТЕХНИКАСИ ВА ТЕХНОЛОГИЯСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ СОҲАСИДАГИ ҲУҚУҚЛАР

57. Корхона ишлаб чиқаришнинг технологик процессини тасдиқлайди. Чунки бу процесслар ишлаб чиқаришнинг муайян тармоғида ягона техника сиёсати юритаётган орган томонидан белгилаб қўйилмаган.

(Охири тўртинчи бетда).

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ БИЛАН 1965 ЙИЛ 4 ОКТЯБРДА ТАСДИҚЛАНГАН

СОЦИАЛИСТИК ДАВЛАТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ ТЎҒРИСИДА НИЗОМ

(Боши учинчи бетда).

Зарур ҳолларда корхона муайян ишлаб чиқариш тармоғида ягона техника сиёсати юритаётган орган белгилаб қўйган технологик процессларни ўзгартириш ҳуқуқига эгадир, аммо бу ҳолда технологик процесснинг ўзгариши маҳсулот сифатини яхшилаши (уни пишиқ, пухта ва узоққа чидайдиган қилиши) керак, ёки бўлмаса унинг (маҳсулотнинг) сифатига путур етказмасдан ҳамда давлат стандартлари ва техника шартларини бузмай, маҳсулот таннархини камайтириши ёки бошқа бир ижобий самара бериши лозим. Бунга юқори орган тасдиқлаган ва унинг рухсатисиз ўзгартириш мумкин бўлмаган технологик процесслар кирмайди. Технологик процесснинг ўзгаргани ҳақида уни тасдиқлаган органга тезда хабар қилиш керак.

Қишлоқ хўжалик корхонаси хўжаликни ва унинг айрим тармоқларини юритиш системасини белгилайди, ҳайдаладиган ерлардан фойдаланиш структураси, экиш муддати ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг бошқа технологик процессларини белгилайди.

Транспорт ва алоқа корхоналари ишининг технологик процессларини тасдиқлаш ва ўзгартириш тартиби муайян министрликлар (муассасалар) томонидан белгиланади.

58. Корхона заказчилар билан келишган ҳолда маҳсулотнинг айрим турлари бўйича, — агар улар учун давлат стандартлари бўлмаса ва муайян ташкилотлар томонидан техника шартлари белгиланмаган бўлса, — юқори техник даражада маҳсулот ишлаб чиқаришни таъминлаш мақсадида техника шартлари белгилайди.

Корхона заказчи билан келишган ҳолда давлат стандарти ҳамда техника шартларидан юқорироқ сифат билан маҳсулот тайёрлаши мумкин. Бу билан боғлиқ бўлган қўшимча харажатлар сифати яхшиланган маҳсулотнинг берадиган иқтисодий самарасини ҳисобга олган ҳолда қопланади.

59. Корхона агарда нормани тасдиқлаш юқори органнинг ихтиёрида бўлмаса, хом ашё, материал, ёқилғи, электр энергияси, уруғ, ем-хашак ҳамда ўғит сарфлаш нормаларини тасдиқлайди.

60. Корхона амалда бўлган қонунларга мувофиқ тарзда илмий тадқиқот, лойиҳа, конструкторлик ташкилотлари ҳамда олий ўқув юртлари билан ишлаб чиқаришнинг янги техникаси ва технологиясини ишлаб чиқиш учун, корхона реконструкцияси лойиҳасини тузиш учун, унинг айрим цехлари, участкалари, бўлимлари ва фермалари реконструкцияси лойиҳасини тузиш учун, шунингдек, ускуналарни модернизациялаш, ишлаб чиқариш процессларини механизациялаш ва автоматлаш, меҳнатни ва ишлаб чиқаришни ташкил этиш юзасидан шартномалар тузиши мумкин.

Ана шу ишларни бажариш учун харажатлар корхона маблағлари ҳисобидан, шунингдек банк кредити ҳисобидан қилинади.

МОДДИЙ-ТЕХНИКА ТАЪМИНОТИ ВА СОТИШ СОҲАСИДАГИ ҲУҚУҚЛАР

61. Корхона маҳсулот тақсимлашнинг планли актлари (нарядлар, фонд маълумотлари ва бошқалар) асосида тузиладиган шартномаларга кўра, ўзининг ишлаб чиқариш-хўжалик фаолияти учун зарур бўлган ускуна, хом ашё, материаллар, ёқилғи ва бошқа моддий бойликларни олиши мумкин.

Кўрсатиб ўтилган моддий бойликлар бирон бир қўшимча шарт келишиб олинишини талаб этилмаса, маҳсулот етказиб бериш учун ҳамма маълумотлар ёзилган ва бажариш учун қабул қилиб олинган нарядлар (ёки уларнинг ўрнини босадиган ҳужжатлар) асосида ҳам олиниши мумкин.

Корхона ўзи учун зарур бўлган моддий-техника предметларини давлат ва кооператив ташкилотлари билан тузиладиган шартномаларга кўра нарядсиз сотиб олиши, шунингдек, амалдаги қонунлар белгилаган тартибга кўра, майда улгуржи, махсус базаларда ҳамда чакана савдо магазинларидан сотиб олиши мумкин.

62. Корхона маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартнома тузаётганда ўзи учун ажратилган ортиқча ва зарур бўлмаган маҳсулотдан воз кечиши мумкин, бу ҳолда корхона воз кечганлиги ҳақида маҳсулот етказиб берувчига, фонд эгасига ҳамда наряд берган органга наряд қўлига теккандан кейин ўн кундан кечикмасдан хабар беради.

Корхона, шунингдек, маҳсулот етказиб берувчи билан келишган ҳолда шартномада кўзда тутилган маҳсулотга эҳтиёж ўзгарса, бу маҳсулотни олишдан воз кечиш ҳуқуқига эга, бу ҳолда корхона шу хусусда беш кун ичида фонд эгасига ва наряд берган органга хабар қилади.

63. Корхона белгиланган нормаларга мувофиқ тарзда шу корхона учун шартномалар бўйича зарур бўлган маҳсулотлар тайёрлаш учун бошқа корхоналар ва ташкилотларга фондлар ёки ўз ресурсларидан материаллар ва комплектловчи ускуна бериши мумкин.

64. Корхона материаллар, хом ашё ва ускуна фондларини шартномалар бўйича реализация қилиш учун бошқа корхоналар ва ташкилотларга бу ишни топшириш ҳуқуқига эга, бу ҳолда шу ишлар юзасидан бўладиган харажатларни белгиланган нормаларга кўра корхона кўтаради.

65. Корхона ўз ихтиёрида бўлган маблағлар доирасида ҳамда банк кредити ҳисобидан корхонанинг асосий фондлари бўлиб қоладиган ускуналар, машиналар ва бошқа моддий бойликлар олиш юзасидан шартномалар тузиши мумкин.

Корхона илмий тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари ўтказиш учун ана шу мақсадга ажратилаётган маблағлар доирасида махсус ускуналар, приборлар ва материаллар сотиб олиш ҳуқуқига эга.

66. Корхона ўз маҳсулотини маҳсулот етказиб бериш шартномаларига кўра сотади, ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республика қонунларида кўзда тутилган ҳоллар бундан мустаснодир.

Юқори орган томонидан ёки маҳсулот сотадиган ташкилот томонидан тақсимланадиган маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартномалар ана шу орган ёки ташкилот томонидан бериладиган буйруқ актлари (нарядлари) асосида тузилади.

Юқоридаги тартибда тақсимланмайдиган маҳсулот реализацияси шартномаларини эса корхона мустақил тарзда муайян сотиб олувчи ташкилот (заказчи) билан келишиб тузади.

67. Корхона харидор (заказчи) билан келишган ҳолда зарур бўлиб қолган тақдирда шартномада кўзда тутилган ассортиментда маҳсулот етказиб бериш муддатларини ва маҳсулот етказиб беришнинг бошқа шартларини ўзгартириш ҳуқуқига эга ҳамда ишлаб чиқариш планини ортиғи билан бажариш истеъмолчи ёки бошқа истеъмолчи танлаб олмаган маҳсулот ҳисобидан муддатидан илгари маҳсулот етказиб бериши мумкин.

План топшириғида кўзда тутилган маҳсулот ассортименти ўзгаргани ҳақида корхона муайян органларга хабар беради.

68. Корхона бошқа давлат ҳамда кооператив корхоналари ва ташкилотлари (булар қаторига колхозлар ҳам киради)-га нарядлар бўйича маҳсулот сотилмай турган тақдирда маҳсулотни фондсиз реализация қилиш ҳуқуқига эга.

69. Корхона илмий тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини бажариш жараёнида уларга зарур бўлиб қолган хом ашё, ярим фабрикатлар ва тайёр буюмларни белгиланган тартибда ҳақ олиб сотиш ҳуқуқига эгадир.

70. Корхона белгиланган тартибга мувофиқ, бошқа корхона ва ташкилотларга уларнинг ишлаб чиқариш-хўжалик фаолияти учун зарур бўлган ишлаб чиқариш чиқиндиларини пландан ташқари бериши мумкин, ана шу корхоналарда улар қайта ишланади.

МОЛИЯ СОҲАСИДАГИ ҲУҚУҚЛАР

71. Корхона ўз обороти маблағлари нормативини элементлар бўйича белгилаганида юқори орган белгилаб қўйган умумий норматив доирасидан чиқиб кетмаслиги керак. Корхона бунда план топшириқларига ҳамда товар-моддий харажатлар ва запаслар нормасига риоя қилади.

Корхона томонидан ишлаб чиқиладиган ўз оборот маблағларининг нормативлари моддий ва молия ресурсларидан рационалроқ ва самаралироқ фойдаланишга имкон бериши ҳамда оборот маблағларининг айланишини жадаллаштириши керак.

72. Корхона банк кредитидан фойдаланиши мумкин. У кредит маълум мақсадда фойдаланганлиги ҳамда уни ўз муддатида қайтариб бериш учун жавобгардир.

73. Корхона амалдаги қонунлар асосида смета-молия ҳисобларини ҳамда амалга ошириладиган тадбирлар учун қилинаётган харажатларнинг қопланиши юзасидан ҳисоб-китобларни ишлаб чиқади:

янги техника ҳамда янги материалларни яратиш ва татбиқ этиш, ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаш, ускуналарни модернизациялаш, ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштириш, ишлаб чиқариш процесслари рационализацияси ва интенсификацияси;

халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва кенгайтириш ҳамда уларнинг сифатини яхшилаш;

ушбу ҳисоб-китобларни корхона директори тасдиқлайди.

74. Корхона амалдаги қонунларга мувофиқ, маҳсулотнинг айрим турлари (бажарилган иш, кўрсатилган хизмат) бўйича нарх ва тарифлар, шунингдек маҳсулотларнинг юқори орган тасдиқламайдиган нарх ва тарифларини ҳам белгилайди. Маҳсулот нархи ҳамда бажарилган иш, кўрсатилган хизмат ҳақи миқдори (корхона ички эҳтиёжи учун зарур бўлганлари бундан мустасно) заказчи корхона билан келишиб белгиланади.

75. Корхона маънавий жиҳатдан эскириб қолган, путурдан кетган ва бундан буён фойдаланиш учун яроқсиз бўлган ҳамда уларни тиклаш қийин ёки иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқ бўлмаган ускуна, транспорт воситалари, инвентарь ва инструментни уларни реализация қилиш ҳам мумкин бўлмаса балансдан ўчириб юборади.

Корхона янги объектлар қурилганлиги муносабати билан бузиб юборилган бино ва иншоотларни, шунингдек яроқсиз бўлиб қолган бино ва иншоотларни ҳам ўз балансидан ўчиради.

76. Корхона қуйидаги ҳолларда зарар кўриш ҳуқуқига эга ва бу ҳолларда юқори органни хабардор қилади:

даъво муддати ўтиб кетган дебитор қарздорлиги;

ҳукм қилинган қарзни жавобгар тўлай олмаслиги ҳақида суд тасдиғи билан қўшиб юборилган акт ва ижро ҳужжатлари ҳамда жавобгар мулки ҳисобидан қарзни ундириб олиш иложи бўлмаган тақдирда.

корхона ундириб олиш иложи бўлмайди деб ҳисоблаган қарзлар.

77. Корхона юқори ташкилотни хабардор қилиб, ўз балансидан алоҳида-алоҳида олинган ҳар бир ҳолда 100 сўмгача маблағни ўчириб юбориши мумкин:

бойликлар камомади зарар нормасидан ошиб кетган ҳолларда, шунингдек, айбдорлар аниқланмасдан товарлар, материаллар ва маҳсулотлар бузилгандаги бойликлар камомади;

товар-моддий бойликлар камомади юзасидан қарзлар даъволар асосланмаганлиги учун суд томонидан ундириб берилмаган тақдирда.

78. Ушбу Низомнинг 76 ва 77-бандларида кўрсатилган зарарлар корхона балансидан унинг сабаблари жамоат ташкилотлари иштироки билан пухта текширилгач, зарар кўриш сабаблари, бунда айбдор бўлган шахслар аниқлангач ҳамда ана шу шахслардан зарар оқибатида йўқотилган маблағ ундириб олиш учун зарур тадбирлар белгиланганидан кейин ўчириб юборилади.

79. Корхона маъмурий-бошқарув харажатлари сметасини, маблағларни ҳар тарафлама иқтисод қилиш заруратидан келиб чиқиб, юқори орган томонидан тасдиқланадиган умумий иш ҳақи фонди чегарасида ҳамда маъмурий-бошқарув харажатлари ҳажмида ишлаб чиқади.

Маъмурий-бошқарув харажатлар сметаси корхона директори томонидан тасдиқланади ва ўзгартирилади.

80. Корхона ўз ишлаб чиқаришлари ва хўжаликларини алоҳида балансга ўтказиши мумкин; ана шу ишлаб чиқаришлар фаолияти билан боғлиқ бўлган мажбуриятлар учун корхона жавобгардир.

Ана шу ишлаб чиқаришлар ва хўжаликлар балансларининг активлари ва пассивлари корхона умумий балансига киритилади.

МЕҲНАТ ВА ИШ ҲАҚИ СОҲАСИДАГИ ҲУҚУҚЛАР

81. Корхонага қуйидаги ҳуқуқлар берилган:

а) ишчиларнинг айрим группалари учун меҳнатга ишбай, вақтбай ёки аккорд усулида ҳақ тўлаш;

б) ишчиларнинг касби-кори бўйича рўйхатини тузиб чиқиш, бунда меҳнатга ҳақ тўлашнинг вақтбай усули асосида ишлаётган ишчиларга ишбай усулида ишлаётган ишчиларнинг тариф ставкасини қўлланиш ҳамда вақтбай асосида ишлаётган ишчиларга тариф ставкаси ўрнига ойлик маош белгилаш;

в) тариф ставкаси асосида ҳақ тўланиб, иссиқ цехларда ҳамда оғир ишларда банд бўлган, меҳнат шароити зарарли бўлган, меҳнат шароити айниқса оғир ва айниқса зарарли бўлган ишлардаги ишчиларга ана шу касби-корлар ва ишлаб чиқариш тармоқлари иши бўйича рўйхат тузиш;

г) типовой низомлар асосида ишчиларни мукофотлаш кўрсаткичлари ва шартларини белгилаш;

д) амалдаги тариф-квалификация справочнигига мувофиқ тарзда ишларнинг разрядини белгилаш ҳамда ишчиларга разрядлар бериш, янги касбдаги ишчилар тарификацияси справочникларда баён этилган ана шу ишга ўхшаш ишлар характеристикасига монанд тарзда юқори органга хабар бериб, амалга оширилади;

е) ишлаб чиқаришнинг айрим цехлари, участкалари ва бўлинмаларида ишлаётган инженер-техник ходимлар ва хизматчилар учун корхонанинг муайян бўлинмалари олдида турган конкрет вазифаларни ҳисобга олиб, типовой низомларда белгиланган мукофотлаш шартлари ва миқдорини эътиборга олиб, мукофотлашнинг кўрсаткичлари, шартлари ва миқдорини белгилаш;

ж) белгиланган тартибга мувофиқ тасдиқланган кўрсаткичлар негизида раҳбарлар, инженер-техник ходимлар ва хизматчилар ишлаб турган корхоналарнинг цехлари, участкалари, бўлимлари, фермалари ва бошқа ички звеноларини меҳнатга ҳақ тўлашнинг муайян группаларига киритиш, шунингдек ана шу звеноларни ишлаб чиқариш ҳажми ўзгарганлиги муносабати билан бир группадан иккинчи группага ўтказиш;

з) меҳнат қонунларига мувофиқ тарзда ҳамда юқори орган томонидан тасдиқланадиган нормал бўлмаган иш куни асосида меҳнат қиладиган ходимларнинг лавозимлари рўйхатига мувофиқ тарзда иш куни нормаллаштирилмаган ходимлар учун қўшимча отпускаyнинг муҳлатини белгилаш;

и) нормал иш куни белгилаш мумкин бўлмаган айрим ишлаб чиқаришлар, цехлар, участкалар, бўлимлар ишчи ва хизматчилари иш вақтининг жамлаб ҳисобга олинишини расм қилиш; қишлоқ хўжалиги корхоналарида иш айни қизиган кезларда (экиш, парвариш, ем-хашак жамғариш, ҳосилни йиғиштириб олиш, ер ҳайдаш), нормал иш вақти доирасида иш кунининг узунлиги ҳисобга олинаётган давр учун, амалда бажарилган иш учун мавжуд нормалар ва расценкаларга кўра ҳақ тўлаб ўзгартириш.

Қишлоқ хўжалиги корхоналарида иш вақтини жамлаш тартибини СССР Министрлар Совети белгилайди:

к) белгиланган тартибда ишлаб чиқариш нормаларининг ва хизмат кўрсатиш нормаларининг янгиларини тасдиқлаш ва мавжудларини қайта кўриб чиқиш;

л) иш характерига кўра, дам олиш кунлари ҳамда байрам олди кунларида ходимлар учун қисқартирилган иш куни белгилаш мумкин бўлмаган, нормадан ташқари соатлар жамланиб қўшимча дам олиш куни бериладиган ишлаб чиқаришлар рўйхатини тасдиқлаш;

м) белгиланган тартибда ҳақ тўлаб мақсадга мувофиқ бўлган ҳолларда ишчи касблари ўриндошлигига рухсат бериш.

Мазкур банднинг «а»—«м» бандчаларида кўрсатилган тадбирлар корхонанинг иш ҳақи фонди доирасида корхона директори томонидан касаба союзларининг фабрика, завод, маҳаллий комитети билан келишган ҳолда амалга оширилади;

н) касаба союзларининг фабрика, завод маҳаллий комитетлари билан келишган ҳолда, СССР Министрлар Совети томонидан белгиланадиган тармоқ нормалари асосида ишчи ва хизматчиларга текинга махсус кийим, махсус пойафзал ва эҳтиёт мосламаларини олиш ҳуқуқини берадиган ишлар ва касблар рўйхатини белгилаш, шунингдек ишчи ва хизматчиларга иш шароити зарарли бўлгани учун сут-қатиқ ва махсус совун олиш ҳуқуқини берадиган ишлар ва касблар рўйхатини белгилаш.

82. Корхона юқори орган томонидан белгиланган тартибда тасдиқланадиган типовой структура ва штатларга мослаб ўз структураси ва штатини ишлаб чиқади. Корхона структура ва штатини директор тасдиқлайди.

Корхона директори амалдаги қонунлар асосида иш ҳақи фонди доирасида лавозимлар учун белгиланган маошлар схемасига мувофиқ, шунингдек штат рўйхати бўйича ўртача иш ҳақига мувофиқ тарзда инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг маошини ўзгартириши мумкин.

Корхонанинг директор томонидан тасдиқланган штатлари, маошлари, шунингдек маъмурий-бошқариш харажатлари молия органларида рўйхатдан ўтказилмайди.

83. Корхона юқори малакали мастерлар ва бошқа инженер-техник ходимлар иш ҳақига лавозим учун белгиланган маошнинг 30 процентигача миқдорда қўшимча ҳақ (надбавка) белгилаши мумкин, бу мақсад учун хўжалик раҳбарлиги бўйича юқори органнинг рухсати билан корхона планли иш ҳақи фондининг 0,3 процентигача фойдаланилиши мумкин. Ушбу қўшимча ҳақ (надбавка) штат рўйхати бўйича ўртача иш ҳақи ҳажми аниқланаётганида ҳисобга олинмайди.

84. Корхона план бажарилиши процентига мувофиқ тарзда ҳисоблаб чиқилган ва ўтган квартал ва ойларда иш ҳақи фондини тежаш туфайли юзага келган маблағни шу йилнинг бундан кейинги квартал ва ойларида иш ҳақи ва мукофот тарзида бериши мумкин.

Иш ҳақи фонди ортиқча сарфлаб юборилган тақдирда келгуси ойларда унинг ўрни тўлдирилиши керак, иш ҳақи фондини ортиқча сарфлаб юборишга йўл қўйган корхона раҳбарлари эса унинг ўрни тўлдирилгунча мукофотдан маҳрум бўладилар. Иш ҳақи фондидан ортиқча сарфлаб юборилган маблағнинг қопланмаган қисми ҳисобот йилидан кейинги йилнинг, узоғи билан 1 июлга қадар корхона «бўйнида» туради.

Агар корхона муддатида (олти ой) ёки муддатидан илгари ортиқча сарфлаб юборилган иш ҳақи фондининг ўрнини батамом тўлдирса, ортиқча харажатларга йўл қўйган корхона раҳбар ходимларига мукофотнинг 50 проценти берилади, бу мукофот ўтган даврда корхона иш ҳақи фонди ортиқча сарфлаб юборилгани учун берилмай қўйган эди.

Корхонанинг цехларида, бўлинмаларида, фермаларида ва бўлимларида иш ҳақи фонди ортиқча сарфлаб юборилса, мукофот юқоридагидек тартибда берилади. Бу ҳолда иш ҳақи фондини ортиқча сарфлаб юборганлик корхонанинг фақат муайян структура бўлинмалари бўйича ҳисобга олинади.

Умуман корхона бўйича иш ҳақи фонди ортиқча сарфлаб юборилмаган бўлиб, айрим цехларда, участкаларда ва корхонанинг бошқа звеноларида ўтган даврда иш ҳақи фонди ортиқча сарфлаб юборилган бўлса корхона қопланмаган ортиқча харажатлардан кечиб юбориши мумкин.

85. Корхона тасдиқланган иш ҳақи фондидан ташқари юқори ташкилот билан келишиб олинган кўрсаткичларга мувофиқ тарзда маблағ билан таъминлашнинг марказлаштирилмаган маблағлари (корхона фонди, кенг истеъмол фонди, СССР Давлат банки ва СССР Қурилиш банкининг ссудалари, социалистик мусобақа мукофотлари ҳамда қонунда кўзда тутилган бошқа манбалар) ҳисобига амалга оширилаётган қурилиш-монтаж ишларида банд бўлган ходимлар учун иш ҳақи фонди белгилаш ҳуқуқига эга.

86. Корхона мустасно ҳолларда айрим ходимларга иш ҳақи ҳисобидан бир ойлик маошдан оширмасдан планда кўзда тутилмаган аванс бериши мумкин.

87. Корхона зарур ҳолларда ходимларга уларнинг илтимосига кўра иш ҳақи сақланмагани ҳолда қисқа муддатли отпуска бериши мумкин.

88. Корхона илғор ишчи ва хизматчиларни уларнинг хоҳишига кўра олий ўқув юртларига ўқишга юбориши ҳамда уларга амалдаги қонунларга кўра юқори стипендия тўлаши мумкин, аммо бу ҳолда ана шу ходимлар ўқув юртини тугатгач, ўзларини ўқишга юборган корхонага қайтиб келиш мажбуриятини олишлари шарт. Олий ўқув юртлари ва техникумларга юборилаётган кишиларнинг номзодлари, уларга юқори стипендия белгилаш масаласи корхонанинг жамоат ташкилотлари билан биргаликда кўрсатилади ва ҳал этилади.

V. Корхонани бошқариш

89. Корхонага директор (бошлиқ, бошқарувчи) бош бўлади.

Корхона директорини юқори орган тайинлайди ва ишдан озод қилади.

90. Директор корхона ишини ташкил этади ҳамда корхонанинг аҳволи ва фаолияти учун батамом жавобгардир.

Корхона директори корхона номидан ваколатномасиз иш олиб бораверади, ҳамма ташкилот ва муассасаларда корхона номидан иш тутади, қонунга мувофиқ тарзда корхонанинг буюмлари ва маблағларини ишга солади, шартномалар тузади, ваколатномалар беради, (жумладан, ваколат бериш ҳуқуқига эга) банкларда расчет-счетлари ва корхонанинг бошқа счетларини очади.

Корхона директори ўз ҳуқуқи доирасида корхона бўйича буйруқлар чиқаради: меҳнат ҳақидаги қонунларга мувофиқ тарзда ходимларни ишга қабул қилади ва ишдан бўшатади, рағбатлантириш тадбирларини кўради ҳамда корхона ходимларига жазо беради.

Ходимларни маъмурият ташаббуси билан ишдан бўшатиш касаба союз фабрика, завод маҳаллий комитетининг розилиги билан бўлади.

91. Корхона директорининг ўринбосарлари, бош бухгалтер ва техника назорати бўлимининг бошлиғи директорнинг тақдимига мувофиқ юқори орган томонидан тайинланади ва ишдан бўшатилади. Улар ўзларига топширилган иш участкаси учун батамом жавобгардирлар.

Корхона директорининг ўринбосарлари ўз ҳуқуқлари доирасида корхона номидан иш юритадилар, бошқа муассасалар ва ташкилотларда корхонанинг вакилидирлар, хўжалик операцияларини бажаришлари ҳамда ваколатномасиз шартномалар тузишлари, шунингдек, корхона ходимларига ваколатномалар беришлари мумкин.

92. Корхона директор ўринбосарларининг ҳамда корхонанинг бошқа раҳбар ходимларининг ҳуқуқ доиралари ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республика қонунларига кўра директор томонидан белгиланади.

93. Корхонанинг цехлари, бўлимлари, бўлинмалари, участкалари, ишлаб чиқаришлари, хўжаликлари, фермалари ва бўлак структура бўлинмаларини корхона директори тасдиқлайдиган низомларга мувофиқ иш тутадилар.

94. Мастер (старший мастер, участка бошлиғи, бригадир, ферма мудири, иш юритувчи, старший иш юритувчи) ишлаб чиқаришни ва меҳнатни бевосита ташкил этувчи тўла ҳуқуқли раҳбардир ҳамда у ўз участкасида ишлаб чиқариш планининг бажарилиши ва маҳсулот сифати учун жавобгардирлар. Иш жойида ҳамма кўрсатмалар мастер томонидан берилади.

Мастер бевосита цех бошлиғига ёки корхонанинг муайян бўлинмаси бошлиғига бўйсунади.

Мастерни ишга тайинлаш, бир ишдан иккинчи ишга ўтказиш ва ишдан бўшатиш корхона директорининг буйруғи билан амалга оширилади.

95. Корхона маъмурияти директор сиймосида касаба союзларининг фабрика, завод маҳаллий комитети билан корхонадаги ишчи ва хизматчиларнинг вакили тариқасида коллектив шартнома тузади ҳамда зиммасига олган мажбуриятларнинг ўз вақтида бажарилишини таъминлайди.

96. Корхона маъмурияти касаба союзларининг фабрика, завод маҳаллий комитети билан биргаликда қуйидагиларни амалга оширади:

типовой қоидаларга мувофиқ тарзда ички меҳнат тартиботи қоидаларини белгилайди;

корхона фондлари ҳамда ишчи ва хизматчиларни рағбатлантиришнинг бошқа фондларидан фойдаланиш сметаларини тасдиқлайди. Ана шу фондлардан ходимларни мукофотлайди ҳамда уларга бир йўла ёрдам кўрсатади;

корхона қурган уйларни тақсимлайди ҳамда корхона ихтиёрига берилаётган бошқа уйларни ҳам тақсимлайди.

97. Корхона маъмурияти касаба союзларининг фабрика, завод маҳаллий комитети билан биргаликда социалистик мусобақани уюштиради, мусобақанинг якунларини чиқаради, ғолибларни аниқлайди, илғор коллективлар ва ходимларни рағбатлантириш масалаларини ҳал этади.

98. Корхона маъмурияти касаба союз фабрика, завод маҳаллий комитети мажлисларида план лойиҳалари, ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятининг натижалари, коллектив шартнома бўйича зиммадаги мажбуриятлар ва планларнинг бажарилиши ҳақида, меҳнатни ташкил этиш ва меҳнат шароитларини яхшилаш тадбирлари ҳақида, ишчи ва хизматчиларга моддий-маиший ҳамда маданий хизмат кўрсатиш масалалари ҳақида, ишдаги камчиликларни йўқотиш ҳақида ҳисобот беради.

99. Ишлаб чиқариш масалаларини ҳал этишга ишчи ва хизматчиларни кенг жалб этиш мақсадида корхонада, йирик цехларда, бўлимларда, фермаларда ишлаб чиқариш кенгашлари ишлайди. Бу кенгашлар СССР Министрлар Совети ва ВЦСПС тасдиқлаган доимий ишлаб турувчи кенгашлар ҳақидаги Низомга мувофиқ иш кўрадилар.

Корхона маъмурияти ишлаб чиқариш кенгашларининг муваффақиятли ишлашига ҳар тарафлама ёрдам беради ва унинг қарорларининг бажарилишини ташкил этади.

100. Корхона меҳнаткашлар ижодий ташаббускорлигини ривожлантириш мақсадида янги техника ва технологияни ишлаб чиқишнинг перспектив ва жорий планларини ишлаб чиқишга, шунингдек, бу планларни бажаришга ихтирочилар ва рационализаторлар Бутуниттифоқ жамиятининг ҳамда илмий техника жамиятларининг бошланғич ташкилотларини жалб этади. Корхона ана шу бошланғич ташкилотларнинг самарали ишлашлари учун зарур шароитларни яратади, шунингдек жамоатчилик асосларида ишлайдиган конструкторлик, технологик, нормалаш бюроларининг, новаторлар советининг, илмий тадқиқот лабараторияларининг, иқтисодий анализ бюролари ва группаларининг самарали ишлашини таъминлайди, уларга бино, ускуна-приборлар, инвентарь техника ва ёрдамчи адабиётлар бериб қўяди.

101. Корхона маъмурияти касаба союзлари фабрика, завод маҳаллий комитетлари билан биргаликда ишлаб чиқариш техника ва иқтисодий конференциялари, ишлаб чиқариш илғорларининг кенгашларини доим чақириб туради, бу кенгашларда техника прогресси ва корхонанинг иқтисодий ривожланиши масалалари муҳокама қилинади. Корхона фаолиятидаги ва унинг айрим цехлари фаолиятидаги камчиликларни тугатиш тадбирлари ишлаб чиқилади.

102. Ходимлар мажлисида корхона маъмуриятининг докладлари бўйича ишлаб чиқариш планлари лойиҳаси, планларнинг бажарилиш якунлари, коллектив шартномалар лойиҳалари ҳамда улар юзасидан олинган мажбуриятларнинг бажарилиши, ишлаб чиқариш, маишат ва ходимларга маданий хизмат кўрсатиш ҳамда корхона фонди (кенг истеъмол фонди)дан фойдаланиш масалалари муҳокама қилинади. Корхона маъмурияти аввалги мажлисларда қабул қилинган қарорларнинг бажарилиши ҳақида ҳисоб беради.

103. Корхоналарда партия-давлат контролига кўмаклашувчи группалар ва постлар тузилади, корхона маъмурияти уларнинг ишида ҳар томонлама ёрдам кўрсатиши, уларнинг таклифларини қараб чиқиши ҳамда аниқланган камчиликларни йўқотиш юзасидан зарур тадбирларни кўриши керак.

104. Корхона фаолиятини юқори орган ва партия-давлат контроли органлари текширадилар.

Корхонанинг ишлаб чиқариш ва молия-хўжалик фаолияти юқори орган томонидан манфаатдор ташкилотларни жалб этиб, йилига бир марта тафтиш қилинади.

VI. Корхонани қайта тузиш ва тугатиш

105. Корхонани қайта тузиш ва тугатиш муайян корхонани бунёд этиш ҳуқуқига эга бўлган органнинг қарори билан амалга оширилади.

106. Агар бир корхона иккинчи корхона билан қўшиб юборилса, бу корхоналар ҳар бирининг мулкий ҳуқуқлари ва мажбуриятлари уларнинг қўшилиши натижасида барпо бўлган корхонага ўтади.

Агар бир корхона иккинчи бир корхонага қўшилса, қўшилган корхонанинг жами мулкий ҳуқуқлари ва мажбуриятлари иккинчи корхонага ўтади.

107. Агар корхонадан янги корхоналар бўлиниб чиққан тақдирда янги корхоналар бўлиш актига мувофиқ муайян улушлар ҳамда тугатилган корхонанинг мулкий ҳуқуқлари ва мажбуриятлари ўтади.

Агар бир корхонадан битта ёки бир неча янги корхона ажралиб чиқса, уларнинг ҳар бирига бўлиниш актига кўра тугатилаётган корхонанинг улушлари ҳамда мулкий ҳуқуқлари ва мажбуриятлари ўтади.

108. Корхонани тугатиш юқори орган тайинлаган тугатиш комиссияси томонидан амалга оширилади ёки юқори органнинг топшириғига мувофиқ тугатилаётган корхонанинг директори томонидан амалга оширилади.

109. Корхонани тугатиш тартиби ва муддатлари юқори орган томонидан белгиланади. Ана шу юқори орган давлат планининг бажарилишига путур етказмасдан туриб тузилган шартномаларнинг бажарилиш тартиби ҳақидаги масалаларни ҳал этади.

Тугатилаётган корхоналарга эътирози бўлган қарз берувчиларнинг (кредитор) ариза бериш муддати қарор билан шу корхона тугатилаётган орган томонидан белгиланади. Лекин бу муддат бир ойдан кам бўлмаслиги керак.

110. Тугатиш комиссияси ёки зарур ҳолларда тугатилаётган корхонанинг директори шу корхона жойлашган область, ўлка, республика расмий матбуот органида корхона тугатилаётганлиги ҳамда кредиторлардан даъво учун ариза олиш муддатлари кўрсатилган эълон беради. Бундан қатъи назар, тугатиш комиссияси ёки тугатилаётган корхонанинг директори ўз қўлидаги материалларга асосан корхона кредиторларининг даъволарини аниқлайди ҳамда уларни корхона тугатилаётганлигидан хабардор этади.

Тугатилаётган корхонага бўлган даъволар қонунга кўра, ана шу корхонанинг мулки ҳисобидан қондирилади.

Даъволар ҳақида ариза бериш муддати ўтиб кетгандан кейин тушган ва аниқланган даъволар қолган мулк ҳисобига қондирилади. Бу қолдиқ мулк аниқланган даъволарни ҳамда белгиланган муддатда тушган даъволарни қондиришдан кейин пайдо бўлгандир.

Тугатиш муддати ичида аниқланмаган ва баён этилмаган даъволар, шунингдек, тугатилаётган корхонанинг мулки кам бўлганлиги учун қондирилиши мумкин бўлмаган даъволар қондирилди деб ҳисобланилади.

Агар кредиторлар даъволари батамом ёки қисман тан олинмаганлиги ҳақидаги хабарни олгандан сўнг икки ҳафта ўтгач, даъвони қондириш ҳақида иш қўзғамасалар, тугатиш комиссияси томонидан тан олинмаган ёки қисман тан олинган даъволар ҳам қондирилди деб ҳисобланади.

111. Тугатилаётган корхона тўлаши лозим бўлган ҳамда киши соғлиғига зиён етказиш ва ўлим билан боғлиқ бўлган тўловлар амалда бўлган қонунлар йўли билан таъминланади.

Гражданларнинг соғлиққа зиён келтирган ва ўлим сабабчиси бўлган зарарлар ҳақидаги эътирозлари ва даъволари, шунингдек корхона тўла тугатилгунга қадар узрли сабабларга кўра тақдим этилмаган эътироз ва даъволар кейинчалик умумий тартибда тугатилган корхонага нисбатан юқорироқ бўлган органга тақдим этилиши мумкин. Бу орган ўзи тан олган ёки суд қондирган талабларни қондиришни тугатилган корхонанинг мулкини олган ва шу органга бўйсунган корхона зиммасига юклаши мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН ҚУЙМАТОШ САНОАТИНИНГ БЕШИГИ ЁНИДА

Геологлар Жиззахдан сал нарироқда андезит кони топдилар. Ана шу кон бағрида ер қаъридан отилиб чиққан тўрт миллион куб метрдан ортиқ тоғ жинси бор экан. Андезит — қуйматош тайёрлашда ишлатиладиган ажойиб хом ашёдир.

Оҳангарон яқинидан ва Тошкент — Ангрен темир йўлидаги Акча станцияси ёнидан қуйматош саноати учун қимматли бўлган бошқа бир материал — габбро қатламлари топилди. Республиканинг турли районларида индустриянинг мана шу тармоғи учун зарур бўлган бошқа тоғ жинсларининг катта-катта запаслари ҳам аниқланди.

ЎзТАГ мухбири ана шу топилган конлар ҳақида ўз фикрини гапириб беришни «Химгеологнеруд» экспедициясининг бош геологи С. Л. Мудрийдан илтимос қилди.

— Бу конлар Ўзбекистонда қуйматош ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун ниҳоятда катта хом ашё запаслари борлигидан далолат беради,— деди Семен Лазоревич.— Бир қарашда, атом индустрияси билан синтетик химиявий материаллар замонида қуйматош саноати барпо этиш зарур бўлиб қолганлиги кишига эриш туйилади. Лекин одамнинг ўз меҳнат фаолиятини бошлаган дастлабки қадамлариданоқ унга садоқат билан хизмат қилиб келган тошни ҳисобдан чиқариб ташлашга ҳали вақт эрта. Олимларнинг тадқиқотлари шуни кўрсатдики, тоғ жинсларининг кўпи осонликча эрийди, бир текисда кристаллашади, химия, кон-металлургия, энергетика учун ва саноатнинг бошқа тармоқлари учун қуйма метод билан ҳар хил деталлар тайёрлашда ажойиб хом ашё ҳисобланади.

Экономика ҳам халқ хўжалигида қуйматошни кенг ишлатиш фойдали бўлишини кўрсатиб турибди. Масалан, тошдан қуйилган қисмларнинг бир тоннаси кислотага чидамли ва марганецсимон пўлатлардан ишланган қисмларга нисбатан 150—200 сўм арзон тушади. Майдаланган тоғ жинсларини бир жойдан иккинчи жойга юбориш учун фойдаланиладиган пневматик ва гидравлик қувурларни иҳота қилиш мақсадида ишлатиладиган қуйматош қувурларнинг бир тоннаси олти тонна пўлат қувурни тежаб беради.

Ўзбекистондан олиб борилган тоғ жинсларининг намуналари Москвадаги кристалл ойна материаллар ва қуйматош тажриба заводида синаб кўрилди. Бу синовлар республикамиз ер остидан чиққан минераллар ўз фазилатлари жиҳатидан бутун дунёга машҳур чехословак базальтларига тенг эканлигини кўрсатди.

Қуйматош саноатини вужудга келтириш учун Ўзбекистон фақат етарли миқдорда хом ашё базасига эга бўлиб қолмай, шу билан бирга, энергетика ресурсларига — табиий газ билан электр энергияга ҳам эгадир. КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленумидан кейин республикамизда қуйматош индустрияси барпо этиш айниқса актуал вазифа бўлиб қолмоқда. Халқ хўжалигимиздаги бу янги тармоқнинг бунёдга келиши химия, рангли металлургия ва бошқа корхоналарнинг рентабеллигини оширишга ёрдам беради.

ҒАЙРАТ КАМАРИНИ БОҒЛАГАНЛАР

ЯНГИЙЎЛ, (Телефон орқали олинди). Эл-юртимиз дастурхонига кўплаб ширин-шакар мева-чева етказиб беришдек шарафли ишни ўз зиммаларига олган «Халқобод» комбинатининг боғбонлари ва деҳқонлари она-Ватанга тобора кўпроқ «оқ олтин» армуғон этишга ҳам ошиқмоқдалар. Хўжалик деҳқонларининг шу кеча-кундуздаги ғайратлари, ҳаракатлари зўр бўлаяпти. Ёш боғларнинг ичидаги пахтазорларда иш авжига чиққан. Юрагида ўти бор бўлган ҳар бир киши йиллик планнинг тезроқ бажарилишига ўзимнинг муносиб улушимни қўшсам, дейди.

Комбинат ишчилари кейинги кунларда айниқса ғайрат қилмоқдалар. Бунинг натижаси чакки бўлмаяпти.

Далаларга чиқсангиз, кўтаринки руҳ билан қилинаётган меҳнатни кўрасиз. Эрта-индин планни бажарай деб турган деҳқонларгина эмас, балки аллақачонлар ўз сўзининг устидан чиқиб қўйган пахтакорлар ҳам терим суръатини сира сусайтирмасликка астойдил ҳаракат қилмоқдалар.

Ўртоқ Юсуфбек Хўжабеков раҳбарлик қилаётган 1-бўлим пахтакорлари хўжаликда карвонбошилик қилмоқдалар. Бу бўлимда айниқса икки звено ҳаммага ўрнак кўрсатмоқда. Буларнинг бирига абжир пахтакор Мансур Расулев бошчилик қилаяпти. Звено деҳқонлари план бўйича 47 тонна пахта беришлари керак эди. Шу чоққача топширган пахталари 60 тоннадан ошиб кетди. Улар «давлатга яна 40 тонна пахта етказиб берамиз ва ялпи ҳосилимизни 100 тоннага етказамиз» дейишмоқда. Шунга эришишса, йиллик план 200 процентдан ҳам ошиб кетади.

Ўртоқ Комил Эрматов бошлиқ звено аъзолари ҳам Мансур Расулев бошлиқ звено деҳқонларидан қолишишмаяпти. Улар 50 тонна пахта топшириб, планни ортиғи билан бажарганликларига бир неча кун бўлди. Яна 50 тонна пахта топшириб, йиллик планни икки ҳисса ортиғи билан адо этишга қатъий бел боғлашган. Бу ҳар иккала звенода ҳам ҳозир оширилган социалистик мажбуриятларни сўзсиз бажариш учун қизғин кураш кетаяпти. Комбинатда бундай кишини дилини қувонтирадиган пешқадам звенолар анча-мунча топилади. Уларнинг пахтакорлари ҳам кўчма Қизил байроқни оқлаш учун терим суръатига-суръат қўшишаяпти.

Комбинат боғларида бу йил ҳар қачонгидан ҳам баракали ҳосил етиштирилди. Шаҳар меҳнаткашларига тонна-тонналаб хуштаъм мева-чевалар етказиб берилди. Боғбонлар эл-юрт олдида берган сўзларининг устидан чиқмоқдалар.

Калинин районидаги генерал Собир Раҳимов номли колхозда сабзавотчилик билан бир қаторда чорвачилик ҳам ривожлантирилмоқда. Суратда: илғор чорвадорлардан (чапдан ўнгга) З. Аъзамова, М. Аширбоева, З. Алматова ўртоқлар.

А. Тўраев фотоси.

ҚИШЛОҚ СОВЕТИ ВА ПАХТАЧИЛИК

Улкан хирмон қад кўтарди, республикамизнинг пахта плани юз бўлди. Бу катта меҳнат ғалабасини қўлга киритишга каттадан-кичикнинг, ҳар биримизнинг меҳнатимиз сингди. Етиштирилган ҳосилни ўз вақтида йиғиб-териб олиш ва давлатга топширишда қишлоқ Советлари ва депутатларнинг хизмати оз бўлди, дейсизми. Улар катта ташкилотчилик ишларини олиб бордилар, қишлоқ аҳолисини теримга сафарбар этиш билан бирга меҳнатда шахсан намуна кўрсатиб ишладилар.

Орджоникидзе районидаги Дўрмон қишлоқ совети терим кунларида айниқса, ишни намунали уюштирди. Биз яқинда ана шу қишлоқ советининг раиси ўртоқ Мунаввар Холматова билан суҳбатлашдик. Мана, у нималар деди:

Савол: қишлоқ Совети теримни ташкил этиш юзасидан қандай амалий тадбирлар кўрди?

Жавоб: дастлаб шуни айтиш керакки, бизнинг қишлоқ совети территориясида жойлашган «Қизил Ўзбекистон» колхози районнинг учдан бир қисм пахтасини етказиб беради. Ана шунинг ўзи биздан ҳар бир ишни пухта ва ўйлаб ташкил этишни тақозо қилади. Қишлоқ совети август ойининг охирларида йиғим-терим даврида ишни қандай қилиб ташкил этиш ҳақида тадбирлар белгилаш учун йиғилиш ўтказди. Бунда қишлоқ хўжалиги бўйича доимий комиссия раиси Икром Баҳромов, (у колхозда бош механик бўлиб ишлайди) колхозда теримга қандай тайёргарлик кўраётганлиги ҳақида батафсил гапириб берди. Йўл ва кўприкларни тузатиш, айниқса, болалик оналар учун шароит яратиб бериш ҳақида маслаҳатлашиб олдик. Дўрмон ва Қибрай сельполари зиммасига терим пайтида колхозчиларга савдо хизматини ҳар тарафлама яхшилаш, этак ва бошқа зарур буюмларни ўз вақтида етказиб бериш вазифаси топширилди. Биз бу тадбирларни белгилабгина қолмасдан, уларнинг бажарилишини кузатиб бордик. Далаларда йиғим-терим ишлари ҳар қачонгидан ҳам қизитиб юборилди.

Савол: Депутатлар бошлиқ бригадаларда иш қандай бўлди?

Жавоб: «Қизил Ўзбекистон» колхозида депутатлар бошлиқ бригадалар анчагина бор. Қудрат Аҳмедов, Раҳмон Каримбеков, Ҳамида Каримова, Меҳри Шералиева, Фаттоҳ Каримов шулар жумласига киради. Улар депутатлик бурчларини шараф билан бажариб, халққа хизмат қилиш билан бирга пахтадан мўл ҳосил етиштиришга ҳам моҳирлик билан раҳбарлик қилдилар. Бу бригадалар даласида ҳосил мўл бўлди. Йиғим-терим уюшқоқлик билан бошланиб, намунали ўтказилди. Шуни фахр билан айтишимиз мумкинки, бу бригадаларнинг ҳаммаси ҳам пахта планини ва социалистик мажбуриятни муддатидан илгари ортиғи билан бажарди. Гектаридан олинган ҳосил ҳам ўтган йиллардагига қараганда анча кўп бўлди.

Савол: кўпмингкилограммчи депутат теримчиларни айтиб берсангиз.

Жавоб: марҳамат, мана уларнинг исми ва фамилияси билан танишишингиз мумкин: Набира Қодирова, Ҳакима Абдураимова, Инобат Тўйчиева, Муҳаррам Исажонова сингари ўртоқлар. Улар пахта теримида катта жасорат кўрсатиб ишладилар. Далага эрта чиқиб, ҳар бир соатдан унумли фойдаландилар, тез ва сифатли пахта тердилар. Бу азаматларнинг ҳар бири ҳозирга қадар 7—8 тоннадан пахта териб хирмонга тўкди. Шуни ҳам айтиш керакки, улар пахта териш билан бирга депутат сифатида ҳам халқ ишончини оқламоқдалар. Ҳафтанинг маълум кунларида сайловчиларни қабул қилиб, уларнинг наказларини қабул қиладилар, аризалари ва шикоятлари бўйича тегишли жойлар билан маслаҳатлашиб ҳал қилинишига ёрдам берадилар.

Хуллас, бизда 150 депутат бор, уларнинг деярли ҳаммаси йиғим-теримда бевосита иштирок этиб, пахта ҳосилдорлигининг ошишига салмоқли ҳисса қўшдилар. Қишлоқ совети хизматчилари Ҳакимжон Мўминов, Алмат Аҳмедов, Тоҳир Ҳакимовлар ҳам теримда актив иштирок этдилар.

Савол: қишлоқ совети территориясидаги мактаблар ва бошқа ташкилотларнинг теримга қўшган ҳиссаси қандай бўлди?

Жавоб: биз бу соҳада ҳам анчагина ишлар қилдик. Уй иши билан шуғулланувчи аёлларни теримга жалб этдик. Уларнинг кучи билан етти тоннага яқин пахта терилди. Ижроия комитет аъзоси депутат Б. Тукибоев, депутат Микольский ўроқлар директорлик қилаётган мактаб хизматчилари ва ўқитувчилари ҳам бўш вақтларида далага чиқиб пахтакорларга кўмаклашдилар. «Ўзсельхозтехника»нинг район бўлими, Қибрай дам олиш уйи Дўрмон ва Қибрай сельпосининг ишчи ва хизматчилари ҳам қараб турмадилар. Улар пахтакорлар билан бир сафда туриб меҳнат қилдилар.

Ҳозирги кунда қишлоқ Совети ва депутатларнинг бутун диққат-эътибори етиштирилган ҳосилни сўнгги граммларигача териб олиш, келгуси йилга тайёргарлик ишларини қизитиб юборишга қаратилган. Республикамизда план бажарилган бугунги кунда улар янада ғайрат ва шижоат кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар.

КИЧИК СТАНЦИЯДА

Юрий КАЗАКОВ.

ҲИКОЯ

Салқин куз кунларидан бири эди. Станциянинг ёғоч харилардан ясалган кичкина биноси ёмғирдан қорайиб кетган. Икки кундан бери шимол томондан қаттиқ шамол эсади, болохона дарчасига урилиб гувиллайди, станция қўнғироғига тегиб ҳуштак чалади, қайин дарахтларининг яланғочланиб қолган шохларини қаттиқ-қаттиқ силкитади.

Синиқ қозиққа боғланган от бошини қуйи солиб, оёқларини кериб турибди. Унинг оёқларидан тинимсиз сув оқиб тушади. Шамол отнинг думини бир томонга тортқилайди, ёлларини, арқон-нўхтани силкитади, аравага уйиб қўйилган пичанни титкилайди. Лекин от бошини кўтармайди, кўзини ҳам очмайди. Эҳтимол аллақандай ғамгин хаёлларга толгандир. Эҳтимол мудраётгандир.

Арава ёнидаги чемодан устида бир йигит ўтирибди. Унинг сочлари тўзиб кетган, чарм пальто кийиб олган, чўтир башарасида қатъият, қўполлик сезилиб туради. Йигит арзон папиросини тез-тез сўради, ора-чора тупуради, калта, йўғон, сариқ жун босган қўли билан даҳанини силаб қўяди, қовоғини уйганча ерга кўз тикади.

Унинг ёнида кўзлари қизариб, қовоқлари шишиб кетган, рўмоли остидан чиқиб турган сочлари паришон тўзғиган қиз турибди. Унинг рангсиз, ҳорғин чеҳрасида умид ҳам, истак ҳам қолмагандай, қарашлари сокин ва совуқ кўринади. Фақат ғамгин, қоп-қора кўзларида аллақандай илтижо сезилади. У лойга ботган ботинка кийиб олган, калтагина оёқлари билан ер тепиниб, шамолга қарши туришга уринади ва йигитнинг оқариб кетган кемирчакдор қулоқларидан кўз узмайди.

Тўкилган хазонлар ожиз шамолга эргашиб судралади, хазин шитирлайди, кейин зах бўлиб кетган ерда судралиб бориб-бориб кўлмакка тушади-ю, жим бўлиб қолади. Чор атрофда кузнинг зах ва совуқ нафаси кезади.

— Тақдир дегани шунақа экан-да-а? — деди йигит тўсатдан ва лабининг бир чеккаси билан илжайиб қўйди. — Энди ишларим юришиб кетди дейвер! Колхозда нима қилдим? Уйнинг нима кераги бор? Уй онам билан синглимга қолақолсин. Қилча ҳам ачинмайман. Областга боришим билан менга тренер ажратиб беришади. Квартира ҳам топишади. Марказдаги штангачиларга ҳавас ҳам қилмайман. Мусобақада кўрдим ҳаммасини! Мана мен дегани аранг биринчи разрядгача олиб боради. Мен бўлсам мастерлик нормасини қойил қилдим! Билдингми?

— Энди мен нима қиламан? — сўради қиз секингина.

— Сенми? — йигит қизга бир қаради-ю, йўталиб қўйди. — Айтмадимми, дарров қайтаман. Ўзинг биласан, шошиб турибман... Рекорд қўйишим керак. Ҳали Москвагача бораман. Кўрсатиб қўяман ким эканимни! Биласанми, менга бир нарса алам қилади. Шу ҳунарим борлигини аввал билмаган эканман-да. Бўлмаса аллақачон... Спортчиларнинг турмуши нима бўларди? Машқ қилишади... Мен бўлсам машқ қилиб ҳам ўтирмайман. Ҳали қараб тур-чи, ҳаммасига кўрсатиб қўяман! Чет элларга бораман. Хуллас, маза-да! Хўш... Кейин қайтиб келаман.... Хат ёзиб турарман.

Узоқдан поезднинг гулдираган шовқини эшитилди. Чўзиқ, ингичка чинқириқ хомуш сукунатни бузди. Станция эшиги очилди. Мазут сачраган қизил шапкасини бостириб кийган, шинелининг ёқаси билан даҳанини тўсиб олган станция бошлиғи перронга чиқди. Ухлайверганидан шишиб кетган кўзлари билан атрофга алангладди.

У ёлғиз йўловчиларга бир қаради-ю, чўнтагидан папирос олди, бармоқлари билан эзғилади, ҳидлаб кўрди ва осмонга бир қараб олиб, папиросини яна чўнтагига солиб қўйди. Кейин хомиза тортиб уйқусираган овоз билан сўради.

— Қайси вагонга чиқасизлар?

Йигит калта, йўғон бўйнини буриб қаради. Станция бошлиғининг янги калишига назар ташладида, чўнтагидан билет чиқарди.

— Тўққизинчи. Нимага эди?

— Шунчаки сўраяпман-да, — деди станция бошлиғи ва яна хомиза тортди. — Тўққизинчи дейсанми?.. Хўш... Шундоқ қилиб тўққизинчи дегин-а? Ёмғирни кўрмайсанми, вой лаънатиёй...

У кўлмак сувларни айланиб ўтиб, багаж бўлинмаси ёнига борди. Ўрмон орқасидан поезд кўринди. Тезлигини пастлатиб, яқинлашиб келди. Қаттиқ чарчагандай ингичка оҳангда яна бир марта чинқириб қўйди. Йигит ўрнидан турди. Папиросни ташлаб юбориб қизга қаради. Қиз жилмайишга ҳаракат қилар, лекин лаблари ёш боланикидай бурилиб кетарди.

— Бўлди-да энди! — деди йигит ва чемоданини олиш учун энгашди. — Эшитаяпсанми, бўлди деяпман!

Иккковлари перрон бўйлаб секин-секин юриб поездга яқин келишди. Қиз йигитга ташналик билан тикилиб борар, ҳадеб унинг енгидан тортқиларди.

— Ўзингни эҳтиёт қил. Жудаям оғир кўтарма... Тағин бир кори-ҳол бўлиб юрмасин... Ўзингни эҳтиёт қил. Мен... Мен сени кутаман! Газеталардан сенинг номингни қидираман... Сен мендан хавотир олма. Ростини айтсам, мен сени яхши кўраман. Шунинг учун йиғлаяпман, биласанми...

— Қўйсанг-чи! — деди йигит. — Келаман дедим-ку...

Уларнинг ёнидан ер титратиб паровоз ўтиб кетди. Илиқ буғ иси урилди. Кейин узоқ йўл босиб чарчаган вагонлар борган сари секинлашиб битта-биттадан ўтабошлади.

— Ана тўққизинчи! — деди қиз шошилиб. — Тўхта, шу ерда кутиб турамиз.

Вагон уларнинг олдида астагина тўхтади... Тамбурда турган, кийимлари ғижимланиб кетган, ҳорғин чеҳрали йўловчилар ташқарини қизиқиб томоша қилишарди. Вагон ичида, дераза орқасида йўл-йўл пиджама кийган серсоқол, семиз кишининг юзи кўринди. У ҳадеб дераза ромини тортқилар эди. Ром ҳадеганда қимирламас, йўловчи бўлса афтини буриштириб кучанарди. Ниҳоят у деразани очди ва шу ондаёқ хира кўзларида табассум билан жажжигина станцияни томоша қилабошлади. Бирдан қизга кўзи тушди-ю чеҳраси очилиб кетди. Секингина сўради:

— Бу қанақа станция?

— Лунданка, — деди проводник қовоғини солиб.

— Бозор борми? — сўради пиджамали киши ҳамон қиздан кўзини узмай.

— Йўқ, — деди тағин проводник. — Бор-йўғи икки минут турамиз.

— Бу қанақаси бўлди? — Йўловчи ҳамон қиздан кўзини узмай аччиғлангандек сўради.

— Деразани ёпинг! — Вагон ичидагилар пиджамали кишини жеркиб беришди.

Пиджамали киши семиз елкасини деразага тираб бурилиб олди, кейин ғамгин жилмайиб деразани ёпди ва шу ондаёқ кўздан ғойиб бўлди.

Йигит чемоданни вагон зинасига қўйди, қизга ўгрилиб қаради.

— Хайрлашамиз-да, энди, — деди у секингина ва қўлини чўнтагига суқди.

Қизнинг юзларига ёш юмалаб тушди, у йигитнинг елкасига бошини қўйиб ўксиб-ўксиб йиғлаб юборди.

— Соғиниб қоламан, — деди у шивирлаб, — тез-тез хат ёзиб тур... Эшитаяпсанми? Хат ёзиб тур... Қайтиб келасан-ку ахир, ростми?

— Гап битта, — деди йигит нохушлик билан. — Кўзингни артиб ол... Эшитаяпсанми?!

— Билмадим, ўзидан-ўзи, — деди қиз энтикиб. Кейин шоша-пиша кўз ёшларини артиб, йигитга муҳаббат тўла кўзларини тикиб қолди. — Ёлғиз қолаяпман. Ваъдаларингни унутма...

— Биламан! — деди йигит қовоғини солиб ва дарҳол кўзларини олиб қочди.

— Мен... Мен бутун умримни сенга бағишлаганман билиб қўй!

— Айтдим-ку... — йигит ҳамон хотиржамлик билан ердан кўз узмай турарди.

Қўнғироқ икки марта асабий жаранглади.

— Гражданин, вагонга чиқинг, қолиб кетасиз... — Проводник шундай деди-да, тамбур майдончасига чиқиб олди.

Қизнинг ранги ўчиб кетди. Кафти билан оғзини тўсиб олди.

— Вася! — деб қичқирди у ва йўловчиларга зимдан қараб қўйди. Йўловчилар тескари қараб олишди.

— Вася, — деди қиз тағин, — мени... ўпгин...

— Сени қара-ю... — йигит орқасига ўгрилиб, қизнинг бошига эгилди. Кейин оғир юкни елкасидан ағдариб ташлаган одамдай қаддини ростлади. Сакраб зинага чиқиб олди. Қиз астагина оҳ тортиб юборди, титраб турган лабларини тишлаб олди. Юзини қўллари билан тўсди-ю, дарҳол туширди...

Вагонлар чуқур уф тортди. Олд томонда паровознинг қичқириғи эшитилди. Ўрмон орқасидан худди ўшандай қисқа, бўғиқ акс-садо келди. Вагонлар беозоргина силжиди. Шпаллар инграб юборди. Йигит ҳамон зинада, қовоғини солиб қизга тикилиб турарди. У бирдан илжайиб, паст овозда қичқирди:

— Менга қара... Энди қайтиб келмайман! Эшитдингми?

У қаддини ростлади, чуқур хўрсинди, жаҳл билан алланима деб ғудранди. Кейин зинада турган чемоданини кўтариб, ёнламаси юриб тамбурга кирди.

Бирданига қизнинг қадди букилди. Боши қуйи солинди. Унинг кўз олдидан вагонлар кетма-кет липиллаб ўтар, шпаллар ҳансирар, алланима бетиним инграр эди. У бўлса рельс устида ялтиллаб ётган мазут доғидан кўз узмас, доғ гоҳ ғилдирак тагида кўринмай кетар, гоҳ тағин қалқиб чиқар, қизни сеҳрлаб қўйгандай, ўзига тортаётгандай бўларди. Қиз хомушлик билан доғга кўз тикиб, борган сайин ғилдиракларга яқинлашарди. У ғужанак бўлиб олди. Алам билан санчиб кетаётган юраги устига қўлини босди. Ёш болаларникидай жажжи лаблари оқариб кетди...

Қизнинг қулоқлари остида даҳшатли ҳайқириқ янгради.

— Қоч!

Қиз сесканиб кетди. Кўзларини пирпиратиб ўша доғга тикилиб қолди. Доғ энди ялтиллаб кўринар, шпаллар инграмас, ғилдираклар тарақламас эди. У бошини кўтариб қаради-ю, қизил сигнал чироқлари билан бўшлиққа сингиб кетаётгандай унсиз узоқлашаётган охирги вагонни кўрди. Шундагина у беғам, пастак осмонга тикилиб қолди, рўмолчаси билан юзини тўсиб олди, маст одамдай гандираклаб кетди, чинқироқ овоз билан йиғлаб юборди.

— Кетди-и! Кетиб қолди...

Поезд бир зумда ўрмон орқасига ўтиб кетди. Ҳаммаёқ жимжит бўлиб қолди. Халқоб сувларни шапиллатиб станция бошлиғи яқин келди. Қизнинг орқасида тўхтаб қолди, чуқур эснади.

— Кетди дегин-а? Ҳозир ҳамма кетаяпти.

У анчагача жимиб қолди. Ерга тупуриб, этиги билан сидириб ташлади.

— Яқинда мен ҳам кетаман... Жануб томонларга кетаман. Бу ернинг ёмғирлари жонимга тегди. У томонларда бўлса кунлар илиқ! Боғ-роғлар кўп.

У қизнинг гавдасига, лой бўлиб кетган ботинкасига узоқ тикилиб қолди. Бепарволик билан секингина сўради:

— Сиз «Қизил маяк» совхозидан эмасмисиз? А? Ие, уни қаранг-а!.. Ҳавонинг айниганини кўрмайсизми?

У халқоб сувларни айланиб ўтиб яна юриб кетди.

Қиз кимсасиз платформада узоқ туриб қолди. У олдинга тикилиб қарар, аммо зах тортиб кетган қоп-қора ўрмонни ҳам, хира ялтиллаб ётган темир йўл изларини ҳам, ёмғирдан зериккандай заъфарон тус олган майсаларни ҳам кўрмасди... Йигитнинг қўпол, чўтир башараси кўз ўнгидан нари кетмасди.

Ниҳоят чуқур уф тортди, ҳўл бўлиб кетган юзини артиб, отнинг ёнига борди, Қозиқдан ечди, қоринбоғини тўғрилаб қўйди. Арава устидаги хашакнинг қуруқ томонини юқорига қилиб тўнкарди, сирғана-сирғана арава устига чиқиб олди, нўхтани тортди. От орқага тисланди, эринчоқлик билан думини силкитди-ю, ўз-ўзидан бурилиб, боғча, хашак ғарамлари, бир-бирига кўндаланг тахлаб қўйилган шпаллар ёнидан ўтиб қишлоқ йўлига тушиб олди.

Қиз араванинг дуғасига тикилганча қимир этмай ўтирарди. Кейин кичик станцияга сўнгги марта бурилиб қаради, аравага юз тубан ётиб олди.

У. ҲОШИМОВ таржимаси.

ТАНҚИД ВА ТАҚРИЗ

ҚАЛБИ ОЛОВ КИШИЛАР МАДҲИ

Саъдулла Кароматов республикамизнинг истеъдодли ва заҳматкаш журналистларидан бири. У, айниқса кейинги йилларда баракали ижод қилди. Натижада унинг 1964 йилда «Амунинг зар кокиллари», «Кумуш камар» номли очерклар тўплами, бу йил эса «Гўзаллик рамзи» ва «Тоғлар табассуми»[1]) номли китоблари босилиб чиқди. Албатта, адабиётимизнинг анча мураккаб жанрларидан бўлган очеркчилигимизга авторнинг ўз овози, янгроқ сози билан дадил кириб келиши қувончли ҳолдир. Адабиётга ўзининг ҳалол меҳнати билан кириб келиш автор учун янги қўриқ очишдек гап, анча мураккаб. Ундан ҳам муҳими, янада қийини — бу унинг адабиётимизда мустаҳкам бўлиб қолишидир. Ҳақиқий ижодкор учун бу ҳам кифоя қилмайди, албатта. Гап бу ерда унинг адабиётни бойитиши, уни янги поғоналарга кўтариш устида боради...

Биз С. Кароматов китобларининг номини бу ўринда бежиз келтирмадик: бу асарлар бир-бирига боғлиқ бўлган уч нарсани алоҳида таъкидлашга имкон беради. С. Кароматов ҳаётни, бугунги воқеликни фақат ўзига хос, бевосита кузатади, ўзи кўрган ва билган, ҳаяжонга солган воқеа-ҳодисаларни тасвирлайди. Иккинчидан, уларни ўзига хос ташбеҳларда, шаклда ифодалай олади: воқеаларни ва кишилар турмушини тасвир этишда кўтаринкилик ва жўшқинлик аниқ кўзга ташланади. Ниҳоят, автор ҳаётнинг асосий жиҳати — ижобий томонларини, ўзининг гўзал меҳнати билан фахрланган замонамиз қаҳрамонларининг интилишларини тасвирга асосий объект қилиб олади. Булар, ёш ёзувчи учун айниқса муҳимдир.

Авторнинг «Ҳаворанг дуррача», «Гўзаллик рамзи», «Ҳаёт қандай яхши» очеркларидаги меҳнатда жавлон ураётган қалби олов қаҳрамонлар Муяссар, Қизбиби, Рўзигул, Мукаррам образларининг тасвири худди ана шу принципга асосланган.

Замондошларимизнинг жўшқин, бунёдкор меҳнатига, меҳнатдаги қаҳрамонликларига мафтун бўлиб қолганлигидан бўлса керак, С. Кароматов «Аму — Бухоро» канали қурилиши ҳақидаги «Кумуш камар» номли кичикроқ очеркини яна қайта ишлади, кенгайтириб материалларга бойитди. Натижада бу очерк «Амунинг зар кокиллари» номи билан алоҳида китоб бўлиб нашр қилинди. Унда Амунинг кўҳна тарихи ва совет кишиларининг бугунги кунда уни чўлларни гулистонга айлантириш учун хизмат қилдираётгани, Аму-Бухоро канали қурилишида фидокорона меҳнат қилаётган қаҳрамонлар, бир тан-бир жон бўлиб ишлаётган турли миллат вакиллари ва улар ўртасидаги дўстлик, самимийлик, меҳрибонликлар мадҳ қилинади, улуғланади.

Автор «Гўзаллик рамзи» номли тўпламидаги «Денгиз яратаётганлар» очеркини ҳам жиддий ишлади, кенгайтирди. Шундай қилиб, у «Тоғлар табассуми» номи билан алоҳида китоб бўлиб чиқди.

С. Кароматов бу китобда Чорвоқ ГЭСини қураётган замонамиз қаҳрамонларининг интилишларини, фидокорона меҳнатини ва ундан олаётган маънавий завқини тасвирлайди. Асарнинг бош қаҳрамони Йигитали. Унинг қурилишга келиши, ишга жойлашишини тасвир этганда, автор Йигитали билан Дилнавознинг бир-бирларига бўлган муносабатларини кўрсатишга алоҳида эътибор беради. Камтар, тортинчоқ Йигиталининг зеҳни ўткирлиги, дилкашлиги, ўртоқларига меҳрибонлиги, ишчанлиги бевосита меҳнатда, илғор бульдозерчи бўлиб етишиши жараёнида очиб берилади. Ана шу жараёнда Йигитали билан Дилнавоз ўртасидаги севги ҳам кучайиб боради. Шу орада улар ўртасига иғво тушади. Жўра Йигиталига Дилнавоз номидан хат юборади... Шундан сўнг Йигитали Дилнавозга аччиқ қилиб, Ойнисага уйланишга розилик беради, Дилнавоз эса Тошкентга ўқишга кетади. Воқеалар энди бир мунча драматик тус ола бошлайди, қаҳрамонлар ҳам шунга мувофиқ ҳаракат қилади.

С. Кароматов асарнинг охирги қисмларида образлар тасвиридаги қаҳрамонликка, инсонпарварликка икки аспектда якун бериш принципини қўллашга интилади. Улардан бири — Йигиталининг қишлоқни тоғ босган пайтда кўрсатган қаҳрамонлигида, икки тош орасида қолган болани кўтариб қолишидаги гуманистик туйғусида сезилади. Иккинчиси эса, Йигиталига Ойниса билан Дилнавознинг хилма-хил муносабатида, коллективдаги кучли инсонпарварликни кўрсатишда билинади. Йигитали фавқулодда рўй берган ҳодиса муносабати билан оёғи қаттиқ шикастланади, касалхонага тушади, бир оёғидан ажрайди. Ойниса шундай оғир пайтда унга «икки оёқ билан сиздан кўрганим шу бўлса, энди ҳакалак бўлганда нима қилардингиз? Бир камим чўлоқ боқишмиди?!» деб Йигиталини бутунлай ташлаб кетади. Дилнавоз эса унга инсоний муносабатда бўлади. Бу моментда ҳам улардан бири инсонийлик, олижаноблик, камтаринлик рамзи, иккинчиси эса — беҳаёлик, бевафолик, тошбағирлик тимсоли сифатида гавдаланади. Энг муҳими шундаки, коллективдаги кишилар Йигиталига ҳақиқий инсоний муносабатда бўладилар, тузалиб кетишига, ўзининг шарафли ишига қайтишига бор имкониятни яратиб берадилар.

Асар иғвогар Жўранинг фош қилиниши, Йигитали билан Дилнавознинг бирга ишлаши, улар ўртасидаги соф севгини мадҳ қилиш билан тугайди.

Биз бу ўринда С. Кароматовнинг босилиб чиққан китоблари, айниқса «Тоғлар табассуми» асари тўғрисида баъзи фикрларимизни қисқача бўлса ҳам айтиб ўтдик. Бундан авторнинг асарларида камчиликлар йўқ эканда, деган тасаввур қолмаслиги керак. Унинг асарларида камчиликлар анча бор. Бизнингча, булар С. Кароматовнинг бадиий ижодда катта ва бой тажрибага эга эмаслиги, ҳали маҳоратининг етишмаслиги туфайли содир бўлган нуқсонлардир.

Автор янада ёрқин картиналар яратишга, уларни кучли эҳтирос билан вужудга келтиришга интилиши лозим. Бу ҳол уни кўп сўзликдан, ортиқча баёнлардан сақлашга имкон беради. Иккинчидан, автор воқеалар оқими, характерлар ривожининг қатъий мантиқи тақозо қилган воқеа-ҳодисаларни саралаб тасвирлаш санъатини янада ошириши керакка ўхшайди. Бу нарса асарнинг кераксиз воқеа-ҳодисалар ва персонажлардан холи бўлишига ёрдам беради ҳамда китобхонларни ишонтирмайдиган воқеаларнинг асардан ўрин олмаслигига хизмат қилади. Учинчидан, С. Кароматов қаҳрамонлар характерининг янги-янги қирраларини, китобхонларга маълум бўлмаган томонларини ёрқин гавдалантиришга эътибор беришни янада кучайтирса, китобхонларнинг тасаввурини бойитадиган даражада диалогларнинг қисқа ва чуқур маъноли бўлишини таъмин этса, тилни янада ширали ва жозибадор қилишга интилса — ўқувчиси тағин ҳам кўпаярди. Биз ҳозирча ана шу учта нарсани алоҳида таъкидлаш билан чекланамиз.

Ҳар бир ёш ёзувчи табиий равишда санъатнинг ана шу ўзига хос инжиқ «қўриқларига» дуч келади. Буни қанчалик усталик билан ўзлаштириши, унинг қийинчиликларини енгиб ўтиши эса, бу унинг талантига, меҳнатига боғлиқ. С. Кароматовнинг санъатнинг ана шу «қўриқларини» ўзлаштиришига, унинг ўзига хос қийинчиликларини енгиб ўтишига бизда пайдо бўлган ишонч — бу унинг, айниқса кейинги йилларда бадиий ижод соҳасида актив ҳаракат қилаётгани, икки йилда босилиб чиққан китоблари туфайлидир. Бу ишончнинг иккинчи томони, албатта, С. Кароматовнинг бундан кейинги ижодига, унинг яратган асарларининг ғоявий-бадиий савиясига боғлиқ.

А. ҚУЛЖОНОВ.

[1]). С. КАРОМАТОВ. **Гўзаллик рамзи,** Очерклар, «Ёш гвардия» нашриёти, Тошкент — 1965, редактор Э. Сиддиқов. **Тоғлар табассуми. Чорвоқ қиссаси,** «Ўзбекистон» нашриёти, Тошкент — 1965, редактор М. Маҳмудов.

«МУВАФФАҚИЯТЛАР БИЛАН ТАБРИКЛАЙМИЗ»

Чили миллий конгресси делегациясининг Совет Иттифоқида орттирган жуда кўп дўстлари ёнига ўтган якшанба куни янги дўстлар — Ўзбекистон деҳқонлари қўшилди. Улар билан танишув Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозида бўлиб ўтди.

Колхозчилар меҳмонларни очиқ чеҳра билан кутиб олиб, уларга ўзларининг катта хўжаликларини кўрсатишди. Колхоз аъзолари пахта, каноп, маккажўхоридан мўл ҳосил олинаётгани ҳақида, деҳқончилик маданиятини оширишда ўзларига ёрдам бераётган техника билан дўстлашиб қолганликлари ҳақида гапириб бердилар.

Колхоз посёлкаси Чили парламенти аъзоларига манзур бўлди. Уларга икки қаватли маданият уйини, стадионни, водопровод, газ билан таъминланган колхозчиларнинг уйларини кўрсатишди.

Меҳмонлар Тошкентга қайтиб келгач, республика халқ хўжалиги ютуқлари виставкасини бориб кўрдилар. Виставка экспонатлари уларга Ўзбекистоннинг бутун экономикаси барқ уриб ривожланаётганлиги тўғрисида тасаввур берди.

Чили парламентининг аъзолари Ўзбекистондан олган таассуротларини ўртоқлашиб, экономикани ривожлантиришда республика эришган муваффақиятларга юксак баҳо бердилар.

Биз Ўзбекистон халқини ана шу муваффақиятлари билан табриклаймиз, деди делегация бошлиғи, Чили миллий конгресси депутатлар палатасининг раиси Эухенио Бальестерос. Биз шунга аминмизки, бу муваффақиятлар билан республика аҳолисининг ўзигина эмас, балки шу билан бирга совет халқи ҳам фахрланади. Ўзбекистоннинг муваффақиятлари Совет Иттифоқи иқтисодий тараққиётининг символи бўлиб, совет кишиларининг меҳнатсеварлигидан далолат беради. Биз ўзбек халқига ишда янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси Ё. С. Насриддинова Чили миллий конгресси делегацияси шарафига зиёфат берди. Зиёфат илиқ, дўстона вазиятда ўтди.

Зиёфат вақтида Ё. С. Насриддинова билан Эухенио Бальестерос нутқ сўзлаб, Совет-Чили дўстлигини янада ривожлантиришнинг муҳимлигини таъкидладилар.

Чили парламентининг аъзолари 1 ноябрь эрталаб Тошкентдан Ленинградга жўнаб кетдилар.

Чили, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР давлат байроқлари билан безатилган аэродромда делегацияни республика Олий Советининг раиси О. Содиқов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, республика Олий Совети Президиумининг секретари Р. Сахибоев, министрлар, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутатлари, Тошкент жамоатчилигининг вакиллари, журналистлар кузатиб қолдилар.

(ЎзТАГ).

Ўрта Чирчиқ районидаги «Северний маяк» колхозида чорва қишлови учун етарли миқдорда ем-хашак тайёрланмоқда. Суратда: поҳол ғарамлаш пайти.

М. Нуриддинов фотоси.

ҲАЁТ ТАҚОЗОСИ

ВЦСПСНИНГ VII ПЛЕНУМИ ОЧИЛДИ

Биринчи ноябрда Москвада ВЦСПСнинг VII пленуми очилди. Пленумнинг кун тартибида икки масала бор:

— КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг саноатни бошқаришни яхшилаш, планлаштиришни такомиллаштириш ва саноат ишлаб чиқаришини иқтисодий рағбатлантиришни кучайтириш тўғрисидаги қарори муносабати билан касаба союзларининг вазифалари ҳақида.

— Касаба союзлари олтинчи жаҳон конгрессининг якунлари тўғрисида.

Биринчи масала юзасидан ВЦСПС раиси В. В. Гришин доклад қилди. Ҳозирги вақтда касаба союзларининг асосий вазифаси, деб таъкидлади докладчи, КПСС Марказий Комитети Пленумининг қарорларини бажаришга актив ёрдам беришдан иборат. Меҳнаткашларнинг ишлаб чиқариш соҳасидаги активлигини кенг ривожлантириш, бу активликни саноат ишлаб чиқаришининг самараларини, меҳнат унумдорлигини оширишга, маҳсулотнинг сифатини яхшилашга, техникани тараққий эттиришга, ишлаб чиқаришдаги резервлар ва имкониятлардан яхшироқ фойдаланишга қаратиш зарур.

Касаба союзлари планлаштиришда қатнашишда маълум тажрибага эгадирлар. Партия томонидан қўйилган вазифалар касаба союз ташкилотларининг бу масалага эътиборини кучайтиришни талаб қилади. Халқ хўжалик планларини тайёрлаш ва муҳокама қилиш ишларига ишчи ва хизматчиларни кенг жалб этиш зарур.

Ўртоқ Гришин меҳнатнинг самарасини ошириш масалаларига катта эътибор берди. Касаба союз ташкилотлари янги техника юзасидан берилган планларнинг, ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш, ихтироларни ва рационализаторлик таклифларини жорий қилиш ҳақидаги топшириқларнинг бажарилишини ўз контролига олишлари лозим. Маҳсулотнинг сифатини яхшилаш — саноат ишлаб чиқаришини ўстиришнинг муҳим резервидир. Касаба союз ташкилотлари бу масалага эътиборни кучайтиришлари керак.

Пул, моддий ва меҳнат ресурсларини тежаш учун, ҳамма нарсани тежаб-тергаш учун, ўринсиз харажатларни қисқартириш учун, хом ашё, материаллар, ёқилғи ва асбоб-ускуналардан самарали фойдаланиш учун кураш касаба союзларининг ишида катта ўрин олиши керак.

Сўнгра, ўртоқ Гришин, «Уралхиммашзавод» коллективининг ташаббуси катта аҳамиятга эга эканлиги тўғрисида батафсил гапирди. Бу корхонада ҳар бир иш жойида меҳнатнинг илмий асосда ташкил этиш планларини ишлаб чиқдилар ва муваффақиятли суратда жорий қилмоқдалар. СССР Министрлар Советининг Меҳнат ва иш ҳақи масалалари давлат комитети ва ВЦСПС президиуми «Уралхиммашзавод»нинг ташаббусини маъқулладилар.

Ўртоқ Гришин техника жиҳатидан нормалашда баъзи муваффақиятлар қўлга киритилганлигини таъкидлаб, бундай деди: Саноатда, хусусан машинасозлик ва металл ишлаш саноати корхоналарида техника жиҳатидан асослаб берилган нормаларнинг салмоғи суст ортиб бормоқда. Касаба союзларининг марказий комитетлари министрликлар ва бошқармалар билан биргаликда меҳнат бўйича норматив материалларининг бор-йўқлигини пухта кўздан кечиришлари лозим.

Кўп корхоналарда яхши кўрсаткичлар учун ходимларни моддий жиҳатдан рағбатлантириш имкониятларидан ҳали тузуккина фойдаланилмаётир. Докладчи, айтдики, яқин вақтлар ичида фойдаларни тақсимлаш тартиби тўғрисидаги қоида-низомлар, фойдалардан моддий рағбатлантириш фондига ва социал-маданий тадбирлар ҳамда уй-жой қурилиши фондига ажратиб бериладиган маблағларнинг нормативлари лойиҳаси ВЦСПСнинг иштироки билан қараб чиқилиши лозим.

Саноат тармоқлари бўйича Бутуниттифоқ мусобақасини уюштириш тўғрисидаги таклифлар, деди ўртоқ Гришин, яқин вақтлар ичида ишлаб чиқилиши, мусобақа шартлари қайтадан кўриб чиқилиши ва бу шартлар янги вазифаларга мувофиқ бўлиши зарур.

Коммунистик меҳнат мусобақаси ишлаб чиқаришни юксалтириш ва такомиллаштириш ҳамда янги жамият кишисини тарбиялаш учун курашда муҳим роль ўйнайди. Аммо, бу ҳаракатни ташкил этишда жиддий камчиликлар бор. Кўпгина касаба союз ташкилотлари коммунистик меҳнат зарбдорлари ва коллективлари номини беришда шошма-шошарликка йўл қўймоқдалар. Ном бериш учун эмас, балки меҳнатда ва кишиларни тарбиялашда юксак кўрсаткичларга эришиш учун кураш — ана шу ватанпарварлик ҳаракатининг асосий масаласи бўлиши керак.

Сўнгра, докладчи доимий ишлаб чиқариш кенгашларининг фаолиятини такомиллаштириш, коллектив шартномаларнинг ролини ошириш проблемаларига тўхталиб ўтди. Докладчи касаба союзларининг тарбиявий ишини яхшилаш масалаларига кўп эътибор берди.

Ўртоқ Гришин ўз докладининг охирги қисмини касаба союзларининг ташкилотчилик ишини юксак даражага кўтариш масалаларига бағишлади.

Доклад юзасидан қизғин мунозаралар бошланди. Пленум ўз ишини давом эттирмоқда.

(ТАСС).

ЎЗБЕК ҚЎШИҚЛАРИ ВЕНГРИЯДА ЯНГРАЙДИ

Ўзбекистон артистларининг бир группаси Венгрияга меҳмон бўлиб кетишди. Улар бу ерда халқ куйлари ва қўшиқлари, композиторларнинг ҳозирги кун темасида яратган асарларини ижро этишади. Ўзбек санъаткорлари орасида чангчи Р. Нигматов, рубобчи С. Таҳалов, доирачи Н. Қосимов ва бошқа созандалар бор. Улар Венгрия пойтахтида концертлар кўрсатиш билан бирга миллий чолғу асбобларидан чанг ва рубобнинг келиб чиқишини ҳимоя қилиб беришади.

«Оқ олтин» ўлкасининг жозибали рақсларини Венгрия саҳнасига Ўзбекистон ССР халқ артисти Гулнора Маваева, Навоий номидаги опера ва балет театрининг солистлари Иброҳим Юсупов, Олия Шайхисломовалар олиб чиқишади. «Ўзбек саломи» қўшиғи биринчи марта Венгрия тупроғида жаранглайди. Композитор А. Берлин яратган бу қўшиқ Венгрия ва Ўзбекистон халқлари дўстлигини тараннум этади. Бу қўшиқни хор иштирокида Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Сасон Беньяминов ижро этади.

(ЎзТАГ).

РАҲМАТ, ШИФОКОРЛАР

Ҳурматли редакция!

Мен кўп вақтлардан бери ошқозон касали билан оғриб юрардим. Дардимга шифо излаб кўп жойларга учрашдим. Ниҳоят, врачлар Тошкентдаги 10-касалхонада ётиб даволанишни маслаҳат беришди. Касалхонанинг 1-терапия бўлимида салкам бир ой даволандим. Дардимга шифо топиб буткул соғайиб чиқдим.

Касалхона врачлари, ҳамширалари менда жуда яхши таассурот қолдиришди. Ўз ишига чин ихлос қўйган, ширинсўз аммо жуда камтар ана шу кишилар ҳақида газетангизда мақтаб ёзишингизни истар эдим.

Иван НЕПАХОВ,

Чирчиқ шаҳри.

Узун коридор. Қуёшга рўбарў томонда, деразалар ёнида тартиб билан қўйилган тувакларда ранг-баранг гуллар. Ҳаммаёқ ёғ тушса ялагудек топ-тоза. Ҳозир куз-у, бу ерда димоқларга баҳор ҳиди уфуриб турибди.

— Гул ошиқлари кўпга ўхшайди, — атайлаб гап бошлаш учун дедик ҳамроҳимиз — касалхона бош врачи Сафо Муродовга.

— Гулга ошиқлигимиз рост, — жавоб қилди бош врач. — Аммо гулларнинг кўп, турли-туманлиги фақат ошиқлигимизни билдирмайди. Мен сизга айтсам, гуллар беморлар руҳини кўтаришга хизмат қилади.

Сафо Иноятович тўғри гапни айтди. Коммунистик меҳнат бўлими номини олган ана шу 1-терапия бўлимида ҳамма нарса — гуллар ҳам, дори-дармонлар ҳам, врач ва ҳамшираларнинг меҳрибонлиги ва ширинсўзлилиги ҳам бемор кўнглини кўтариш, унинг тезроқ соғайиб кетиши учун хизмат қилади.

Беморлар билан суҳбатлашдик. Улар касалхона коллективи хизматидан жуда мамнун эканликларини айтишди. Ўнлаб доктор ва ҳамширалар номини чексиз ҳурмат билан тилга олишди. 25 йиллик тажрибали медик, бўлим бошлиғи Кашифа Зокировна Аҳмедова, врачлардан Ҳ. Қодиров, А. Маҳмудов, Н. Боқиева, ҳамширалар М. Ғаниева, В. Умарова, Л. Тамилова ва бошқалар узу-кун беморлар ёнида парвона.

Касалхона замонавий медицина асбоб-ускуналари билан бойиб бормоқда. Мана, сўнгги янгиликлар: юрак фаолиятидаги ўзгаришларни ёзиб борадиган фонокардиограф ва ВЭКС-3 аппаратлари, касалларга кислород тақсимлайдиган аппарат. Булар — беморлар саломатлигини тиклашда врачларга энг яқин кўмакдош.

Ҳаво ранг муқовали қалин дафтар. Бунда касалхонада даволанган кишиларнинг фикр ва мулоҳазалари, узоқ-яқиндан тўхтовсиз келиб турадиган хатлардаги юрак сўзларини кўплаб ўқиш мумкин. «Меҳрибон ва азиз Кашифа Зокировна! Сиз менга қайта ҳаёт бахш этдингиз, — деб ёзибди тошкентлик инженер М. Додажонов. — Ширин сўз ва меҳрибонлик беморга ҳар қандай доридан кўра афзал экан. Касалхонадаги меҳри дарё врачлар, ширинсухан ҳамшираларнинг менга кўрсатган яхшиликлари бир умр ёдимда сақланиб қолади. Раҳмат, шифокорлар!»

Раҳматномалар, ташаккурномалар сон-саноқсиз. Олмалиқлик бинокор С. Каримов, темирйўлчи О. Юсупов, артист А. Қодиров, э-ҳе шу касалхонада дардига даво топиб чиққан қанча кишилар дафтарда шифокорлар шаънига ҳароратли сўзлар ёзиб қолдиришган. Яна неча-неча юзлаб кишилар тузалиб, касалхонадан чиқиб кетишар экан, қуйидаги сўзларни қайта-қайта такрорлашади.

— Раҳмат, доктор!

Шунинг ўзи доктор учун катта бахт.

Т. МИРҲОДИЕВ.

Суратда: 1-терапия бўлимининг мудири ўртоқ К. З. АҲМЕДОВА.

А. Тўраев фотоси.

28 ЙИЛЛИК АЙРИЛИҚДАН СЎНГ

Дўсмат Маганов ёшлигида ота-онасидан етим қолди. Саккиз ёшида уни амакиси Тўрткўлдаги болалар уйига берди. Дўсмат болалар уйида тарбиялангандан кейин уруш йилларида Чирчиққа келиб, ҳунар мактабида ўқиди, дурадгор бўлди ва шу ерда ишлашга қолди. Шаҳар қурилишларида 1954 йилгача ишлади. Ҳозир эса «Чирчиксельмаш» заводида машинист бўлиб меҳнат қиляпти. У уйланган, ўртоғи Башира пойафзал фабрикасида ишлайди. Улар ҳам бошқа оилалар сингари бахтиёр яшашяпти.

Аммо Дўсмат гоҳи-гоҳида чуқур ўйга толиб, наҳот менинг ота-онам, қариндош-уруғларим йўқ бўлса, деб ўксинарди. У опалари борлигини эс-эс биларди.

Шу йил Дўсмат Маганов меҳнат отпускасида қариндош уруғларини қидиришга отланди. У ўзини хоразмлик деб юрарди. Шунинг учун ҳам Хоразмга йўл олди. Йўлда Навоий шаҳрида тўхтаб ўтмоқчи бўлади. Меҳмонхонада бир чол билан ҳамсуҳбат бўлиб қолади. Тасодифни қарангки, чол Дўстматнинг ота-онаси, амакиси ва опаларини танир экан. Шунинг учун ҳам йигитни Хоразмга эмас, Бухоронинг Томди районидаги «Янги чорва» колхозига боришга маслаҳат берди.

1937 йилда қариндошларидан ажралган Дўсмат орадан 28 йил ўтгандан кейин жигарпораларини топди. Опалари Турди, Улмас, амакиси Бердиқул билан юз кўришди. Шунда у ўзининг исми Дўсмат эмас, Дўстқобил, фамилияси эса Маганов эмас, Шеринов эканлигини билиб олди. Йигитнинг туғилган жойи ҳам Хоразм эмас, Бухородаги Томди райони бўлиб чиқди.

Р. МИРАЪЗАМОВ.

МАТБУОТ — ОММАГА

БИР ҚИШЛОҚ КИОСКАСИДА

«Союзпечать»нинг Чиноз посёлкасидаги 12-киоскаси атрофи шу кунларда яна ҳам гавжум бўлиб кетди. Қишлоқ аҳолиси газета ва журналларга обуна бўлиш учун киоскага кетма-кет келиб туришибди.

— Қишлоқ аҳолиси, — дейди киоска ходими В. Р. Когай, — янги йил учун газета ва журналларга жуда уюшқоқлик билан ёзилмоқдалар. Шу вақтгача «Правда», «Совет Ўзбекистони», «Правда Востока», «Тошкент ҳақиқати», «Ташкентская правда» газеталарига 300 сўмлик обуна қабул қилдим. Ноябрь ойи ичида қишлоғимизда обуна бўлмаган одам қолмайди.

П. ЮСУПОВ.

УЮШҚОҚЛИК БИЛАН

Оҳангарон шаҳридаги 3-ўрта мактабда газета ва журналларга обуна бўлиш жуда уюшқоқлик билан ўтмоқда.

400 дан ортиқ ўқувчи «Ёш ленинчи», «Ленин учқуни» «Пионерская правда» газеталарига ва «Гулхан», «Ғунча» журналларига ёзилди.

Педагоглардан М. Теранов, К. Исаева, А. Аҳмедов, М. Халимов ва бошқа ўртоқлар 3—4 хилдан газета ва журналга обуна бўлишди.

Т. СОЛИЕВ.

КУН БОТМОҚДА.

А. Абалян фотоэтюди.

БУГУНГИ ТОШКЕНТ ЭКРАНДА

«Новости дня» киножурналнинг 43-сони экранга чиқарилди. Москвадаги Қизил байроқ орденли марказий ҳужжатли фильмлар студияси маҳсулотининг (монтаж режиссёри Е. Вермишева) кўпгина кадрлари Тошкентда суратга олинган. Кино томошабинлари операторлар билан Тошкент шаҳар архитекторлари ҳузурида бўлишади, Ўзбекистон пойтахтининг яқин келажакдаги жамоли билан макетда танишишади, Санъат саройида, Чилонзордаги Савдо марказида «Буратино» болалар кафесида, «Салом» чойхонасида бўлишади.

Киножурналнинг бошқа кадрлари ҳам ранг-баранг. Томошабинлар яқинда Нобель мукофотини олган ажойиб совет ёзувчиси Михаил Шолохов ижодхонасида меҳмон бўлишади. СССР Фанлар академияси Қрим астрофизик обсерваторияси олимлари билан бирга кометани кузатишади.

Киножурнал яқинда Москвада ўтказилган ашула фестивали вақтида олинган кадрлар билан якунланади.

Л. АПАРНИКОВ,

Москва шаҳри.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

3 НОЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Юлдузча тележурнали**, 18.45 — **Телевизион янгиликлар**, 19.00 — **Шарқ юлдузи журнали саҳифаларида**, 19.30 — **Халқ дружиначилари** (телеочерк), 19.50 — **Камер асарлар**.

20.30 — **Эшиттиришлар программаси**.

Рус тилида: 20.35 — **Телевизион янгиликлар**, 20.50 — **Адабий чоршанбалик**, 21.30 — **1918 йил** (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.10 — **Ҳаёт йўлини танловчи ўсмирга**, 18.40 — **Тошкент янгиликлари**, 18.50 — **Жасур кишилар** (бадиий фильм), 20.20 — **Гуцуль ансамбли концерти**.

Ўзбек тилида: 21.15 — **Загребдаги халқаро виставка, Сунъий чарм** (телеочерклар), 21.35 — **Тошкент янгиликлари**, 21.45 — **Аср бошларида** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 3/XI да **Франческа да Римини, Соялар, Болеро**, 4/XI да **Концерт** (билетлар сотилган).

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 3/XI да **Алишер Навоий**, 4/XI да **Қотил**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 3/XI да **Ўғил уйлантириш**, 4/XI да **Ишқинг билан**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Грузин цирки артистларининг гастроли**.

КИНО

Бева-келинлар — «МОСКВА» (кундуз соат 4 ва кеч 9.40 минутда).

Ёлғизлик (1 ва 2-серия) — НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН», «ИСКРА», САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Эшик тутқичли комедия — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

ТАБИИЙ ГАЗДАН ФОЙДАЛАНУВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

Совуқ тушиши муносабати билан кўп абонентлар иситиш мавсумининг бошланишидан олдин газ печларини ўзбошимча ёқадилар.

ИСИТИШ ПЕЧЛАРИ

фақат турар жойдаги эксплуатация участкаларининг рухсати билан

ЁҚИЛАДИ

Бунинг учун мўриларнинг яроқлиги ҳақида акт тузилиши ва газ бериш ҳақида обонентдан заявка бўлиши шарт.

Абонентлар газ печларини ўзбошимча ёққан тақдирда, печлар огоҳ қилмай газдан узиб қўйилади.

«Ташпромкоммунгаз» трести.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигига қарашли 1-автотрестнинг

11-АВТОБАЗАСИГА

шоферлар, автоэлектриклар, автослесарлар, сантехникачилар, электрогазосваркачилар, токарлар

КЕРАК

Оилалиларга бир йил ичида квартира ажратилади, ёлғиз кишилар ётоқ билан таъминланади.

Хоҳлаганлар якка қурилиш учун участка олишлари мумкин.

Ишчиларга иш жойига бориб-қайтиш учун транспорт берилади.

Мурожаат учун адрес: Ўрта Чирчиқ район, Авангард қишлоғи (17-автобуснинг «РТС» остановкаси).

Чиғатой кўчаси, 356-уй, 22-квартирада турувчи **Надежда Ивановна Сумарокованинг** Абдулла Тукаев кўчаси 35-уйда турувчи Эдуард Антонович Сумароковдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар, Киев кўчаси, 1-уйда турувчи **Лия Нурмуҳамедовна Абдураззоқованинг** Калинин район, Келес станциясида турувчи Равил Дулатовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

Максим Горький кўчаси, 7-тупик, 5-уйда турувчи **Алла Андреевна Климованинг** Олмазор кўчаси, Киев проезд, 13-уйда турувчи Юрий Михайлович Климовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Бодомзор кўчаси, 51-уйда турувчи **Раиса Нургалиевна Аҳмедованинг** Марс кўчаси, 56-уйда турувчи Рауф Аҳмедовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

ЖАЗОИР ХАЛҚИНИНГ МИЛЛИЙ БАЙРАМИ

ЖАЗОИР, 1 ноябрь. (ТАСС). Бугун Жазоир Республикасининг халқи мамлакатнинг миллий озодлиги учун қуролли кураш бошланган куннинг 11 йиллигини тантана билан нишонламоқда.

Бугун кун Жазоир озодлиги учун ўз жонини қурбон қилган қаҳрамонларнинг Элалия мозоридаги қабрлари устига гулчамбарлар қўйиш билан бошланди.

Жазоир шаҳрининг денгиз бўйидаги хиёбонида Жазоир миллий халқ армиясининг муҳим параді бўлди. Парадда Жазоир революцион кенгаши ва ҳукуматининг аъзолари ҳамда меҳмонлар ҳозир бўлишди.

Жазоир халқининг миллий байрамини нишонлаш учун келган ва минбардаги фахрли ўринларга чиқиб турган жуда кўп меҳмонлар орасида СССР вакиллари — Совет делегациясининг бошлиғи СССР Олий Совети Миллатлар Советининг раиси Я. В. Пейве, ҳарбий делегация раҳбари СССР Қуролли кучлари бош штабининг бошлиғи, Совет Иттифоқи маршали М. В. Захаров ва Совет Иттифоқи делегациясининг бошқа аъзолари ҳам бор эди.

Миллий байрам муносабати билан пойтахтда ва Жазоир Республикасининг бошқа йирик шаҳарларида намойишлар бўлиб ўтди.

ХУАРИ БУМИДДИН НУТҚИ

ЖАЗОИР, 1 ноябрь. (ТАСС). Жазоир Халқ Демократик Республикаси революцион кенгашининг раиси Ҳуари Бумиддин Жазоир халқи ўз озодлиги учун қуролли кураш бошлаган куннинг XI йиллиги муносабати билан бугун ўтказиладиган ҳарбий парад ва намойиш олдидан нутқ сўзлади.

Бумиддин Жазоир революциясининг тарихига ва республикани барпо этишдаги айрим босқичларга муфассал тўхталиб ўтди. «Бизнинг революциямиз,— деб таъкидлади у,— фақат сиёсий мустақилликни қўлга киритиш мақсадинигина кўзлаган бўлмай, социал адолатга ва миллий традицияларимизга содиқликка асосланган янги жамиятни барпо этиш вазифаларини ҳам ўз олдига қўйган эди».

Революцион кенгаш раиси ҳозирги вақтда Жазоир бошдан кечираётган қийинчиликларни муфассал тасвирлаб, ҳукумат шу кунларда ҳал қилишга интилаётган асосий вазифаларни баён қилиб берди, бу вазифалар, жумладан, молия ишларини, соғломлаштиришни, ишсизликка қарши курашни, қишлоқ хўжалигини юксалтиришни, мамлакатни индустрлаштириш учун тузукроқ негиз яратишни, аҳолининг моддий фаровонлигини юксалтиришни ўз ичига олади.

«Кўпроқ ва яхшироқ маҳсулот ишлаб чиқариш ҳозирги асосий шиоримиздир»,— деди у.

Бумиддин Жазоирнинг ташқи сиёсати масаласига ўтиб, бу ташқи сиёсат реализмга ва мамлакат имкониятларини ҳисобга олишга асосланади, деди. Бумиддин Жазоирнинг мағриб мамлакатлари, Араб давлатлари ва Африка мамлакатлари билан бирдамлигини таъкидлаб ўтди. «Бизнинг мамлакатимиз,— деди у,— мустақилликни ва ҳар қайси халқнинг ўзига хос хусусиятларини ўзаро ҳурматлаш негизида барча эркесевар халқлар билан ҳамкорлик қилишга тайёрдир».

ИТАЛИЯ КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ЧАҚИРИҒИ

РИМ, 1 ноябрь. (ТАСС). «Италия меҳнаткашлари! XI съездимиз арафасида сизларга мурожаат қилиб, коммунистик партияни тағин ҳам кучлироқ партияга айлантириш учун унинг сафларига киришга чақирамиз»,— дейилади Италия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Италия меҳнаткашларига қарата чиқарган чақириқномасида. «Бизнинг ишимиз,— деб уқтиради Италия Коммунистик партиясининг Марказий Комитети,— меҳнатни озод қилиш ишидир, демократия, тинчлик ва социализм ишидир. Бутун ишчилар ва демократик ҳаракатнинг курашдаги бирлиги ҳар қачонгидек бизнинг қуролимиз бўлади».

ШИДДАТЛИ ҲУЖУМ

ХАНОЙ, 1 ноябрь. (ТАСС). Жанубий Вьетнам ватанпарварлари Америка империалистлари билан уларнинг малайларига жавоб зарбалари беришни давом эттирмоқдалар. Дананг ва Плейме яқинида давом этаётган жангларда Америка қўшинлари билан Сайгондаги қўғирчоқ режим қўшинлари катта талафотлар бермоқда. Вьетнам информация агентлигининг «Озодлик» агентлигига таяниб хабар қилишича, Жанубий Вьетнам озодлик армиясининг жангчилари 30 октябрда Америка қўшинларининг Данангдаги АҚШ ҳарбий ҳаво базасидан 10 километр ғарбий-жанубдаги лагерига яна муваффақиятли ҳужум қилганлар. Ҳужум шу қадар кучли ва қўққисдан ўтказилганки, бунинг натижасида Америка қўшинларининг қаршилиги дарров синдирилган.

Жанубий Вьетнам ватанпарварлари шу ҳужум оқибатида Американинг 120 солдатини ўлдирганлар ва жароҳатлантирганлар. Кўп миқдордаги ҳарбий техника сафдан чиқарилган.

КАНАДА ВЬЕТНАМГА ҚЎШИНЛАР ЮБОРМАЙДИ

ОТТАВА, 1 ноябрь. (ТАСС). Канада Вьетнамга ўз қўшинларини юборган эмас ва юбормайди, деди Канада бош министри Лестер Пирсон сайлов олди митингларидан бирида.

Л. Пирсон ўз сиёсий мухолифларининг мамлакатда умумий сайловлар ўтиши биланоқ Канада қўшинлари Вьетнамга юборилади, деган даъволарини рад этиб, ҳукуматнинг ана шу позициясини сайлов олди кампанияси вақтида неча марталаб таъкидлаб гапирган эди.

КОНФЕРЕНЦИЯ ҚОЛДИРИЛДИ

ЖАЗОИР, 2 ноябрь. (ТАСС). Осиё ва Африка мамлакатлари ташқи ишлар министрларининг кенгаши бугун кечаси ўз ишини тамомлади.

Ташқи ишлар министрлари Осиё ва Африка мамлакатларининг 5 ноябрда очилиши лозим бўлган конференцияси ишини номуайян муддатгача қолдириш тўғрисида қарор қабул қилганликлари мажлис тамом бўлгандан кейин эълон қилинди. Шунингдек, Осиё ва Африка мамлакатлари конференциясининг иш жойи бундан буён ҳам Жазоир бўлиб қолади, деган қарорга келинди.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004. Редактор ўринбосарлари — 25885, 26232. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партия турмуши — 25811, Саноат, транспорт ва қурилиш, ахборот ва спорт бўлимлари — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 10686. Индекс 64969. Нашр. № 1883. 4